

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

8-szorosított 20 fillér
minden következőtől 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherczeg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:

- STAUBER JÓZSEF.

Szerda, november 11.

Vidéki pénzügyintézetek szerepe a hadikölcsönnél

BUDAPEST. (Hivatalos.) A hadi-kölcsön kibocsátása előreláthatólag asszal fog járni, hogy a pénzügyintézetektől a betétek egy részét elvonja. Ily körülmények között aggodalmakat lehetett táplálni az iránt, hogy különösen kisebb tőkeerejű vidéki pénzügyintézetek nem fogják teljes odaadással szolgálni a nemzeti kölcsön nagy fontosságú ügyét. Már eddig beérkezett jelentések is azonban teljesen megcáfolnak minden ily irányú feltevést. Vidéki pénzügyintézetek oly tömegesen jelentkeznek és kérik, hogy aláírási helyekül jelöltesse ki, hogy immár biztosra vehetjük, hogy minden jelentékenyebb vidéki pénzügyintézetünk kölcsönjegyzés céljából a nagyközönség rendelkezésére fog állani. Orvendetes jelenség ez nemcsak abból a szempontból, hogy ily kölcsönjegyzési helyek legszélesebb néprétegek részére is könnyen hozzáférhetőkké válnak, hanem azért is, mert ez teljesen alaptalanná teszi az ijedelmet, hogy vidéki és kisebb intézetek betételek feltérésében hadi-kölcsön támogatásától tartózkodni fognak, sőt esetleg a betevő közönséget a kölcsön ellen próbálják hangolni. Vidéki pénzügyintézetek szolgálataik önkéntes felajánlásával hivatásuk magaslatára emelkednek és bizonyítják, hogy szűk látókörű, önző szempontok mellőzésével és pillanatnyi érdekek háttérbe szorításával képesek a nemzet nagy és egyetemes érdekéért áldozatok árán is teljes lélekkel sikra szállani. E nagy készség másrészt emellett tanuskodik, hogy vidéki pénzügyintézetek elég erőseknek érzik magukat és betéteik egy részének esetleges elvonását sem tartják súlyosabb következményekkel járóknak. A vidéki pénzügyintézetek eme magatartásának lehetősége legjobb világot veti pénzügyintézetek szolid megalapozottságára. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Előnyomulásunk Szerbiában.

Budapest. (Hivatalos.) Szabács-Ljesnicai vonal hegyeinek lábánál elkecsereedett harcok tegnapi napon és éjszakáig folytak, miközben ellenségnek egyes erősen elsáncolt hadállásait rohammal bevettük. Cer-Planinától délre győzelmes csapataink előző napon elért területről Losnica-Krupanjuhovjai vonaltól keletre továbbra előnyomultak. Itt is szívós harcok voltak ellenség utóvédjeivel, a melyeket rövid időn belül mind visszavetettük. Számos fogoly, közöttük Radakovics ezredes is, ágyuk közt egy modern nehéz ágyút is zsákmányoltunk.

Halad a német offenzíva.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Upresnél támadásaink tegnap is lassanként előrehaladtak, főbb mint ötszáz franciát, szinesbőrűt és angol foglyul ejtettünk és több géppuskát zsákmányoltunk. Innen délre eső területen is előbbre küzdöttük magunkat. Csapataink angoloknak heves ellentámadásait visszavetették. Argonesi erdőkben jól haladtunk előre.

Lovas harcok Oroszországban.

BERLIN. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Orosz-Lengyelországban Koninál lovasságunk egy orosz zászlóalját szétgrasztott. Ötszáz embert foglyul ejtett és nyolc géppuskát zsákmányolt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A hadikölcsön és a bankok.

Arad, november 10.

Az új hadikölcsön kérdése mozgalmassá megbeszélés tárgya most a pénzügyintézetek vezetőinek körében. Nincs nézeteltérés abban, hogy a kölcsön sikerének ragyogónak kell lenni, mint amilyen fenséges az igaz ügyért folyó küzdelem; méreteiben kolosszálisnak, mint maga a lelkesedés, mellyel fiaink százezrei néznek szembe a halállal a nemzet jövőjéért. Érti, tudja mindenki, hogy a kölcsön sikerének meg kell lepnie a világot.

Pénzügyintézetek vezetői tisztában vannak vele, hogy a magyar nemzet józanságáról, a külföldnek imponáló erejéről most fogjuk kiállítani a bizonyítványt. És ha mégis bizonyos nyugtalanság tapasztalható a bankok falain belül, az nem írható az ő lelkesedésük, az ő áldozatkészségük rovására.

Köztudomású, hogy olyan kormányintézkedés történt, mely szerint a hadikölcsönre szánt befizetésekre, a felmondási idő betartásával, átutalás útján igénybe vehetők az 1914. augusztus 1-0 előtti betétkönyvre, vagy folyószámlára elhelyezett, egyébként moratorium alá eső betétek.

Ez az a pont, amely jelenlegi formájában bizonyos aggodalmakat támaszt a pénzügyintézetek körében. Ugy vélik ugyanis, hogy ez sokak szemében kedvező alkalom lesz a moratorium-rendelet kijátszására. Mert a betevők közül azok, akik a fenti rendelet értelmében betéteiket a takarékpénztárakból kivenni nem tudták, most kötvény-jegyzésre fogják fordítani az összegeket s az így kezeik közé jutó kötvények lombardozásával egyszerűen megkapták betétjük hetvenöt százalékát. Már pedig a kormánynak semmiesetre sem lehetett szándékában olyan intézkedést tenni, amely a

moratorium kijátszására ennyire alkalmas.

A pénzügyintézetek a betétállományukat képező milliókat nem őrizhetik vasszekrényekben, azok egyeseknél és vállalatoknál vannak elhelyezve és alkotják ama nagy államfenntartó folyamatot, melyet közgazdasági életnek nevezünk. A pénzügyintézetek tehát a felmondási idő betartása mellett is válságos körülmények közé juthatnak, ha a hadikölcsön olvasatlan millióinak jelentékeny része az ő készleteikből szándékozik az állam kintstárába vándorolni. És a pénzügyintézeteknek még csak a moratorium esetleges megkerülése sem állhat módjukban, mert hisz az ő adósaiknak a moratorium-rendelet teljes védelmet nyújt.

Hogy egy nagy magyar vidéki városban, mennyire egybe van nőve a polgárság érdeke a pénzügyintézetekével, azt argumentumokkal hosszasan támogatni felesleges. Köztudomású például Aradon, hogy a polgárok vagyonának egy tekintélyes hányada bankrészvényekben fekszik. És akinek ebben a városban része van valamelyes közgazdasági munkában, az több, vagy kevesebb szállal a pénzügyintézetek érdekkörébe tartozik.

Az aradi bankok Arad gazdasági életét jelentik. Ezt pedig semmiféle megrendülésnek kitenni nem szabad.

Ugy tudjuk, hogy Aradról egy küldöttség jelenik meg holnap a kormány előtt és kérelmezi a sérelmes intézkedés módosítását. Nem ismerjük a küldöttség memorandumának tartalmát, még kevésbé tudnók megjósolni, vajon eleget tesz-e a kormány a deputások kérelmének, vagy sem.

Egyet azonban tudunk. Es ez az, hogy minden hazafiságunkra, minden előrelátó józanságunkra szüksége van most a harcúterén küzdő katonának és

az itthon küzködő gazdasági életnek egyformán. A harc itt is, ott is vérre megy.

A betéttulajdonosoknak minden önmegtágadással segítségére kell sietni a pénzintézeteknek. Segítségükre kell lenni oly módon, hogy a nagy cél, mely milliárdokat fog felhalmozni a nemzeti védelem javára, ragyogó sikert érjen, de anélkül, hogy a pénzpiacot számottevő megrázkódtatás bénítsa meg.

A módja ez:

A betéttulajdonos bejelenti bankjának, hogy mekkora összegért óhajt hadikölcsön-kötvényt vásárolni. Egyben felhatalmazza az intézetet, hogy a vásárolt kötvényt lombardirozhatja s az így nyert összeget a moratorium egész tartamára megcsökkent betétállományának pótlására fordítsa. Ezen eljárás mellett a betét egyszerűen átváltozik kötvénnyé, melynek természetesen minden előnyét a kötvénytulajdonos élvezi. A betétet pedig eddig is rábízta minden tőkés a maga bankjára, rábízhatja tehát a betétből lett kötvényt is. A pénzintézetek eme sima és kézenfekvő eljárás mellett a kifizetett betétek háromnegyed részét újból visszakapják és rendelkezésére bocsátják a város iparának, kereskedelmének, kenyeret termelő eleven vérkeringésének.

Háboru van. Nemzetünk virága, ifjusága a lövészárkokban kínálja életét cserébe a mi szabadságunkért. Mi itthon maradottak ne legyünk hozzájuk méltatlanok. Tanuljuk meg tőlük a bizalmat, az önmegtágadást, a visszafogalmat. Ha nem lehetne kormányintézkedéssel elkerülni a pénzpiacot fenyegető válságot, siessünk segítségére mi, önként. Szórjuk vagyunkat két kézzel a nemzet oltárára, de védjük meg fegyvelmezett lélekkel a nemzet életfenntartó, gazdasági erejét.

Rettevők, legyünk katonák!

Stauber József.

Királyi dícséret egy aradi tartalékos tisztnek. A király megparancsolta, hogy a legfelső dícséret elismerés tudtul adassék: az elkönyvelésben szemben vitéz magatartása elismerésül: *Grell József* 33. gyalogezredbeli tartalékos hadnagynak.

A makói polgármester felfüggesztése állásától. Makóról jelentik: *Hervay* csanád-megyei alispán hétfőn felfüggesztette hivatali állásától *Galambos Ignácot*, Makó város márkodizben megválasztott polgármesterét, mert az alispáni leirat szerint nem járt el a polgárörtség szervezése körül azzal a buzgalommal, a melyet az alispán tőle eivárt volna. A felfüggesztő végzés akkor érkezett a polgármesterhez, amikor éppen a városi közgyűlésen elnökölt. A polgármester nyomban bejelentette felfüggesztését a közgyűlésnek. A bejelentés a képviselők között nagy feltűnést és izgalmat keltett. A polgármester nyomban elhagyta a közgyűlési termet. Lakására ment, ahova a városi képviselők is követték és nevökben *Szücs József* biztosította a polgármestert a képviselőtestület ragaezkodásáról és támogatásáról.

A magyar nemzet és a nemzetiségek.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 10.

Tisza miniszterelnök újra felvette a fonálát annak az akciónak, amelyet a háboru kitörése előtt a nemzetiségi kérdés megoldása érdekében indított. Ezt a lépését egyes függetlenségi politikusok erősen bírálják, azzal szemben aggodalmuknak és a magyar nemzet fokozottabb megjutalmazására irányuló követelésüknek adnak kifejezést.

A bíráló nemcsak jogos, hanem szükséges is; az elől Tisza egyáltalában nem tér ki, sőt hangsúlyozta Metianuhhoz intézett levelében, hogy tettéért minden felelősséget elvállal. De talán korai most még a bíráló, midőn a miniszterelnök csak bizonyos irányban való készségezt jelezte, midőn meg sem indult még az az egyezkedés, amelynek eredményét a törvényhozás majd csak a háboru után s a legteljesebb nyilvánosság előtt fogja tárgyalni és elvetni, vagy helybenhagyni. Korrekt ennél fogva Andrásynak az az állásfoglalása, hogy bírálókat arra az időre tartja fenn, amikor ismerni fogja a tervezett reform részleteit is.

Azt azonban már ma meglehet és meg kell állapítani, hogy a függetlenségi részről felhangzott aggodalomnak nincs alapja. Szó sem lehet és nincs is a nemzetiségekkel való olyan megegyezésről, amely a magyar nemzeti állameszmét gyöngítene, vagy éppen föderációt jelentene. Ebben a tekintetben tökéletes biztoníték Tiszának senkitől kétségbe nem vonható erős hazafias érzése, gonolkozása, egész közszereplésén át tanusított magatartása.

Miről van tehát szó? Semmi egyébről, mint kilitásba helyezéscről a nemzetiségek olyan kívánságai teljesítésének, amelyeket eddig a politikai óvatosság nem mutatott kielégíthetőnek. Amíg nem volt bizonyosság arra nézve, hogy nemzetiségeink a magyar nemzettel szolidárisak, addig nem volt szabad honorálni olyan követeléseiket, amelyek az esetleges kifelé való gravitációból fakadhattak. De a háborus idő megmutatta, hogy nemzetiségeink s különösen a románok és a tótok körében ilyen állambontó törekvés nincs, hogy a haza szeretetében és vérrrel és élettel való hűséges védelmében egyek velünk: ennél fogva méltánytalanság lenne tovább is elzárkózni oly kívánságaik teljesítésétől, amelyeket bezzük nem a mi rovásunkra, hanem a velük együtt, a közös magyar haza javára való megerősödés vágya ébreszt.

A mai történelmi nagy időkben a magyar nemzet a faj, származás, nyelv különbségére való tekintet nélkül is egységessé vált, összeforradott. Most már több vágyát elégítheti ki egyes csoportjainak, mint eddig tehetette, amíg a szétbomlás veszedelmétől lehetett tartania. Ilyképen az, amit Tisza a nemzetiségek számára megadhatónak vél, nem kialakított, vagy alku-ba bocsátott engedély, nem is jutalom, hanem természetesen gyümölcse annak a bizalomnak, amelyet nemzetiségeink hazafias magavisletükkel teljes mértékben kiérdemltek.

Ez a lépés nemhogy gyengítene a magyar nemzeti államot, hanem ellenkezőleg dokumentálja egységes erejét. Nem konföderáció nyilvánul meg benne, hanem a koalíció biztosítottat. Azokat, akik önként egyesültek velünk a honpolgári kötelezések teljesítésében, a szeretet és hála kötelékével fűzi s eképen a háborunak már elért helypolitikai nagy eredményét megőrzi és állandósítja a jövő számára.

Kicsinyos féltékenység azt gondolni, hogy a nemzetiségek a magyar nemzet rovására jutnak bizonyos jutalomhoz. Hiszen a tervezett reformok közt például a választójog kiterjesztése nemcsak a nemzetiségeknek, hanem mindenkinek szól az egész nemzeten. Az egész nemzet erősödik a nemzetiségek megelégedése és gyarapodása révén általában is, minthogy a nemzetiségek egygyébről a nemzettel. A nemzetiségi színek használata sem árthat ennek az egységnek, külsőleg sem, mert idegen államok színei és jelvényei ezután sem lesznek viselhetők, a magyar nemzeti szín tulsúlyáról s ekként az állam magyarságának föltétlen kiemeléséről pedig gondoskodik az idevonatkozó belügyminiszeri rendelet.

Végül elhibázott követelőzés, hogy a magyar nemzeti követelések ebből az alkalomból megfelelő mértékű elismeréshez jussanak. Hát ki az, aki a nemzetiségek bizonyos kívánságait kielégíteni hajlandó? Nemde a magyar nemzet. Már most hogyan lehet azzal állani elő, hogy a magyar nemzet egyenlítse ki önmagával szemben a saját aspirációit, jutalmazza meg saját magát, csatolja magát önmagához? Ez olyan lenne, mintha a király maga magának adományozna vitézségi érdemrendet.

Igy gondolkodik az egész magyar közvélemény s a föderációt rebesgető függetlenségi politikus még a saját táborában is egyedül áll megokolatlan aggodalmával.

A Kölcsey Egylet háborus előadásai.

(November 22-én lesz az első zsur.

Vészi Margit Aradon.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 10.

A Kölcsey-Egylet iredelmi estélyeinek sorozatát a szereplők óhajának megfelelően módosítani kellett. Vészi Margit a rendező bizottsághoz a következőket írta:

— El kell utaznom Dalmáciába s így 15-én nem lehetek Aradon. Nagyon szívesen jövök azonban 22-én, kimondhatatlanul örülök, hogy az aradi közönség elé léphetek és remélem, hogy szeretettel hallgatják meg felolvasásomat, melyet ambícióval és legjobb erőm megfeszítésével fogok megírni.

A rendező bizottság az ideai estélyek sorozatát Vészi Margittal óhajta megnyitni és (így) az első előadás nem november 15-én, hanem 22-én, vasárnap délután 5 órától fél 7 óráig terjedő időben a kulturpalota dísztermében lesz.

Vészi Margit — a miként levelében írja — felolvasásával az egész estét befogja tölteni, s így az első előadás zenei részekkel bővítve nem lesz.

November 29-én, vasárnap Kara Győző tanár térkép-magyarúzatok kíséretében Angolországról,

December 6-án, vasárnap Wagner József dr. tanár a német-, osztrák- és magyar háborus idők nevezetesebb zenei termékeiről fog előadást tartani. A zene-részeket részben az előadó, részben Zellner karnagy vezetése alatt álló katonai zenekar, az aradi filharmonikusok és énekművészek fogják előadni.

December 13-án vasárnap Kara Győző tanár Németországot és Franciaországot ismereti. A *Wacht am Rhein*, *Heil dir im Siegeskranz* című német dalokat a katonai zenekar fogja előadni.

December 20-án vasárnap Czako Ambró dr. bajai főgimnáziumi tanár Történelmi materializmus és a háboru cím alatt fog előadást tartani. Az ismert német bölcsész-tanár előadását zenei részek fogják követni.

Január 10-én vasárnap az estélyt Pekár Dezső dr. és Faragó Rázsó aradi író előadásai fogják betölteni.

Január 17-én vasárnap Cholnoky Jenő kolozsvári egyetemi tanár az európai és ázsiai orosz birodalmat fogja ismertetni.

Január 24-én vasárnap Kara Győző tanár a nagyhatalmak érdekkösszetűködéséről fog a világháboru előzményeit és fejleményeit ismertető előadást tartani.

Végül február hónap második felében a Kölcsey-Egylet pályadíjával kitüntetett színmű fog előadásra kerülni.

Az előadásokat a Kölcsey-egylet tagjai díjtalanul látogatják. Az egyesület tagjai, akik a f. évi második félévi tagsági díjat lefizették, a nyugdíjvagy elöljárás mellett, azok pedig, akik a tagsági díjat a kulturpalota könyvtár-helyiségében most kifizetik, a névre kiállított belépő-jegyeket azonnal átvehetik. Jelentkező új tagok a félévi díj (3 kor.) lefizetése ellenében belépőjegyet kapnak.

Minden ötven koronás kötvény jegyzése egy-egy csöpp, melyekből milliórdok lesznek a hadsereg számára.

Arad város újabb negyedmilliója a hadikölcsönre

A közlekedési bizottság javaslata. — A vízvezeték tökéjének fölhasználása.
— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 10.

Mind nagyobb és mind szélesebb méreteket ölt annak belátása, hogy a magyar hadikölcsön jegyzése nemcsak a nemzeti becsület, a nemzeti tisztesség és a legszükségesebb önvédelem kérdése, hanem az egész ország népe, a legmagasabban állóktól a legalacsonyabbakig átértette, hogy a legbukrativabb tökébefektetés is. És ez a tény ennek a kibocsátásnak a leghathatósabb harsonája. Többet mond ez minden szép szónál és többet használ a sikernek minden hangos reklámnál. Ez meggyőzi a kételkedőket, ha ugyan lehetnek ilyenek és ez elnémit minden ellenvetést, mely az önzetlen hazafisággal tisztán önzésből szembe merne szállni. A fényes haszon, ami a kölcsönjegyzőkre vár, szinte terrorizál mindenkit, hogy használja fel a soha többé vissza nem térő alkalmat, a soha többé nem kínálkozó pillanatot, mert bünt követ el önmagával, a családjával szemben, aki a tökéjét, a megtakarított pénzt nem adja most kölcsön az államnak, hogy az ezért egyezer esztendő, virágzó ország minden erejével, összes jövedelmeivel garantált busás kamatot fizessen.

Soha egyszerűbb pénzügyi művelet nem feküdt az ország színe előtt. Kis befektetéssel igen nagy haszon, ez oly üzleti elv, amelyet megért mindenki és amelyet elfogad mindenki, mert nem kisebb kapacitás mondja, mint maga a mi édes hazánk, akiért vérünket és életünket gondolkodás nélkül áldozzuk fel és a háboru eddigi folyamán azt is megmutatta a magyar nép, hogy pénzt sem vonja meg tőle. Amit eddig az ország, a nagy néptömegek, a jótékonyok terén produkáltak, olyan megnyilatkozás volt, hogy erre alapítva, a hadikölcsön sikerét is biztosítottak mondhatjuk.

Ezt tények bizonyítják. Bizonyítja Arad város példaadása. Mindennap egy új formában nyilvánul meg a városnál annak az erkölcsi kötelességnek felismerése, hogy Arad példaadása mértékadó lett nemcsak a város, hanem az ország polgárai előtt is.

Ma ismét egy újabb elhatározás született meg, amely a hadikölcsönnek újabb százazreket, de lehet, hogy egy milliónál is nagyobb összeget jelent.

A város közlekedési bizottsága tartott ma ülést Lócs Rezső helyettes polgármester elnöklésével. Kilényi János főszámvevő előterjesztését tárgyalták, aki azt kérte, hogy a kövezet alap jövedelmeinek felhasználását alapítsa meg a bizottság. A különböző szükségletek kielégítése után sor került a kövezésekre, az utburkolatokra.

— A Magyar Bank és Kereskedelmi részvénytársaság által adott két és fél millió kölcsönből — mondja a főszámvevő előterjesztése — még rendelkezésre áll négyszázhetvenhat ezer korona. Ebből a Varjassy Lajos-utca befejezett burkolási munkálataiért ki kell fizetni a vállalkozó Pesti Kőszénbánya és Téglagyár részvénytársaságnak 240 ezer koronát. Marad még a banknál rendelkezésünkre kétszázharminchatezer korona. Véleményem szerint ebből az összegből az 1915. év folyamán meg kell valósítani annyit a már megállapított kövezési programból, amennyit lehet.

— A Borona- és Kasza-utcák burkolása halaszthatatlan — szólott Nachtnébel Ödön főmérnök — és ha marad pénz, akkor

a 25 külvárosi utcából azokat kell burkolni, amelyek legforgalmasabbak.

— A legsürgősebb — mondotta Fényes Dezső — hogy a rendelkezésre álló 280 ezer koronáért hadikölcsönt jegyezzünk.

— Helyes, úgy van — kiáltottak fel lelkesedéssel a bizottság tagjai.

— A kövezés csak a jövő tavasszal kerül napirendre, márciusban, áprilisban, addig tisztázódik a helyzet, de most a hazának pénzre van szüksége és első sorban ezt kell kielégíteni — mondotta az elnök. Kérem, hogy a bizottság határozza el, hogy javasolja a tanácsnak, használja fel a rendelkezésre álló majdnem egy negyed millió koronát hadikölcsön jegyzésére.

A bizottság egyhangúlag így határozott.

— Szóvá kell tennem ez alkalommal — szólott újra Fényes — a vízvezeték megváltására bírói létben őrzött óriási összeget is. Véleményem szerint ezt is fel kellene használni, hadikölcsön jegyzésére.

— Hát ha magyar részvényesek jelentkeznek a pénzükért — mondotta az elnök.

— Az mindössze néhány darab, azokat kifizetjük és a többiért járadékot kell vásárolni — felelte a főszámvevő.

— És ha az angolok az egészet magyar részvényesekre cedálják — aggodalmaskodott valaki.

— Azt be is kell bizonyítani, hogy ez a cessione mikor történt, a háboru kitörése előtt, vagy után — mondotta a főszámvevő.

— Valószínű, hogy felszólalás alakjában a közgyűlésen szóváteszem az ügyet — mondotta Fényes és felszólítást intéztek a polgármesterhez, hogy tudassa a kormánnyal, hogy ez a pénz itt hever a bíróságnál, valamint azt is, hogy az eddig befolyt, de fel nem használt jövedelmekből mennyi áll rendelkezésre.

— Ez a zárgondnokságra tartozik, mert az kezeli — mondotta az elnök.

— A belügyminiszternek van már az ilyen esetekre vonatkozó rendelete — szólott Green Nándor főkapitány — és a polgármester bizonyára ennek értelmében fog eljárni.

Kilényi János főszámvevő ezután bejelentette, hogy előterjesztést tesz a tanácsnak és kéri, tegye lehetővé, hogy a városi tisztviselők is részt vehessenek a kölcsön jegyzésében és erre a célra adjon előlegeket. A bizottság helyeslésével találkozott az eszme. Vajon milyen alakban kerül e kivételre, az kérdéses, mert mint értesülünk, a városi tisztviselők közt mozgalom indult meg, hogy más módozatot találjanak, minthogy igen sokan vannak, akik előleget nem kaphatnának, lévén a szabályrendeletbe az előleg ügye korlátozva, másrészt pedig az előleg nyújtás révén a város csak azt tenné, hogy a járadékot tulajdonképen ő veszi és a kamatokat a tisztviselőknek ajándékozza,

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 367
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

Izwolsky kis adósságai.

(Az orosz miniszter németországi nyaralója. — Kifizetetlen számlák.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 10.

Izwolsky, a volt párisi orosz nagykövetség évek óta a Tegern tavon töltötte el a nyarat, anyósai közelében. Tavaly a Tegern tavi Rottachban egy villát vásárolt, amelyet berendeztetett. Midőn az idén megszakitotta nyári üdülését és feleségével együtt ismeretlen helyre távozott, egész csomó kereskedő és iparos, akik árut, vagy munkát szállítottak nekik, pört indítottak Izwolskyék ellen. A tegerni királyi törvényszék és királyi erdőhivatal hivatalos közlönye most a következő nyilvános idézést közli:

„Nyilvános idézés Ringhofer Mihály lakatosmester, Limmer József asztalosmester, Oekler Lénárt cipésmester, Mühlritter Henrik üveges, Schimpfhauer J. tejsarnoktulajdonos, Rixner Péter berendezési vállalkozó, Weilhammer Károly puskaműves, Köpf Alajos kárpitós, Rauh Károly műkertész, Eger vizvezetői vállalat, Steinbacher József órák és Aigner János szállítónak

Izwolsky Margit és ennek férje, Izwolsky Sándor orosz államminiszter elleni ügyekben 1914. december 17-én megtartandó szóbeli tárgyalásra

A felperesek követelései:

Ringhofer Mihály: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 70 márka 50 pfenniget fizetni.

Limmer József: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 95 márkát fizetni.

Oekler Lénárt: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 8 márka 50 pfenniget fizetni.

Mühlritter Henrik: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 50 márka 20 pfenniget fizetni.

Schimpfhauer I.: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 5 márka 2 pfenniget fizetni.

Rixner Péter: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 115 márka 94 pfenniget fizetni.

Weilhammer Károly: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 50 márka 25 pfenniget fizetni.

Köpf Alajos: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 97 márka 88 pfenniget fizetni.

Rauh Károly: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 300 márkát fizetni.

Eger vizvezetői vállalat: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 84 márkát fizetni.

Steinbacher József: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 84 mára 60 pfenniget fizetni.

Aigner János: Izwolsky Margit alperes tartozik felperesnek 118 márka 50 pfenniget fizetni.

A felperesek mindegyike előterjesztést tesz, hogy a perköltségeket alperes viselje. Az ítélet egyelőre végrehajtható. Izwolsky Sándor, a második alperes köteles tölteni a végrehajtást az asszony vagyonára.

Tejerna, 1914. október 30. A törvényszék jegyzője.

Berlinből jelentik: A bajor hatóságok lefoglalták Izwolsky párisi orosz nagykövetségnek a Tegernsee melletti Rottachban levő villáját. Izwolsky, aki valószínűleg előre látta a bekövetkező eseményeket, a villát még a nyáron felesége nevére iratta.

Senki ne maradjon el a nemzeti kölcsön aláíróinak hadseregéből!

Jegyezzünk

nemzeti kölcsönt!

(Előkelő szakemberek a kölcsönről. — A gyümölcsözetlen tőkék fölhasználása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 10.

A sajtóban közzétett előzetes hivatalos tájékoztatás révén ma már mindenfelé eljutott a híre a kibocsátásra kerülő magyar hadikölcsönnek és széles rétegekben általános érdeklődést keltett. Gazdasági életünk kiválóságai a lapokban megjelent cikkekben és nyilatkozatokban teljes sikert jósolnak a nagyon kedvező feltételek és a rendkívüli viszonyokkal számoló módzatok mellett kibocsátandó hadikölcsönnek. Már is számosan érdeklődnek a jegyzések megkezdésének időpontja és a kölcsönkibocsátás részletei iránt. A jegyzés időtartama előreláthatólag hosszabb időre, valószínűleg egy hétre fog terjedni. A jegyzés időtartamának illetően megállapítás a torlódások elkerülése és a jegyzések sima lebonyolításának biztosítása érdekében mutatkozik célszerűnek. Figyelemmel arra, hogy jelenleg a közönség körében jelentékeny összegek hevernek gyümölcsözetlenül és így a közönség egy részének a befektetésre szükséges tőkék — anélkül, hogy azok valamely más elhelyezésből vonathatók ki — rendelkezésre állanak: a közönség bizonyára már az első jegyzési napon sietni fog megragadni az alkalmat, hogy heverő tőkéknek biztos és jövedelmező elhelyezést biztosítson, egyben szolgálván ezzel azt a nagyfontosságú nemzeti célt, amely a hadikölcsön minél fényesebb sikeréhez tűződik.

Nagy érdekek fűződnek ahhoz, hogy a hadikölcsön kibocsátása a háború miatt visszafartott és gyümölcsözetlenül heverő tőkéknek is mozgósítsa. Szükséges tehát, hogy a kölcsönnek előnyös feltételei és a vele járó nagy kedvezmények minél szélesebb körben váljanak ismeretessé és így minél szélesebb rétegek vonassanak be a kölcsönjegyzők sorába. Hírtudásunk szerint a miniszterelnök rendelkezéssel hívta fel az összes főispánokat a kölcsön érdekében való hathatós közreműködésre. Ugyancsak ily irányú rendelkezést, illetve leiratott küldött a belügyminiszter a törvényhatóságokhoz, a kereskedelemügyi miniszter a kereskedelmi és iparkamarákhoz, a földmívelésügyi miniszter a gazdasági egyesületekhez és a gazdasági társadalmi szervezetekhez, a közoktatásügyi miniszter pedig az egyházi főhatóságokhoz. Az állam és társadalom szerveinek egyöntetű és összhangzó, lelkes tevékenysége a nemzeti kölcsön érdekében kétségtelenül nagy hatással lesz a kölcsönjegyzés eredményére.

A nemzeti kölcsön kibocsátásáról Lukács László volt pénzügyminiszter a következőképp nyilatkozott:

— A jelenlegi kölcsön nemcsak hitelművelet, hanem nagyfontosságú politikai akció is, amelyben szoros összefüggésben lévén a háborúval, az egész világ előtt dokumentálni fogja, hogy a magyar állam nemcsak katonai téren, hanem a pénzügyi készlet terén is megállja helyét. A nagyközönség készségében a jegyzést illetőleg nem szabad kételkedni. Nem áldozatról van szó, hanem csak arról, hogy a háború alatt kötött és részben terméketlenségre ítélt tőkék átmenetileg más formában legyenek lekötve, mely lekötés a biztonságot illetőleg a jelenlegivel legalább is egyenértékű, kamatozást illetőleg azonban határozottan előnyösebb.

Ullmann Adolf, főrendiházi tag, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója ugyancsak a következőképp vélekedik: Külföldi államok jól bevált példáját követve kormányunk 6 százalékos típusú kölcsön kibocsátására határozta el magát. A kibocsátó árfolyam alapján a járadékkötvények 6,18 százalékos fognak jövedelmezni, de ha tekintetbe vesszük, hogy a szóban forgó címletek 6 évi felmondás után

névértéken visszaváltatnak, akkor kamatozásuk tekintettel a tényleges félévi szelvényesedésre 6,69 százalékra emelkedik. A kormány elhatározása, hogy nem pénztárjegyeket, hanem járadékot hoz kibocsátásra, feltétlenül helyesnek mondható.

Lánczy László, v. b. t. t. a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnöke a következőket írja:

Kell, hogy az ország bebizonyítsa, hogy a modern Magyarország most át van hatva attól a meggyőződéstől, hogy amint életét és véré-

föl kell áldoznia állami létünk fenntartására, ugyazokat az anyagi eszközöket is elő kell teremteni, amelyek a küzdelem megvívásához feltétlenül szükségesek. Nem áldozatról van szó! Nem áldozatot igényel az állam tőlünk, hanem ellenkezőleg módot nyújt arra, hogy mindenki megtakarított pénzét oly kamatozás mellett helyezhesse el, amelyet még az utóbbi évek megrágtult pénzügyviszonyai mellett sem voltunk képesek hosszú időre állandóan elérni. Az új járadékkötvények megszerzése mindenképpen nagyon előnyös műveletnek bizonyul.

Oroszok veresége a Kaukázusban.

Török előnyomulása Egyiptomban. — Bulgária semleges marad.

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Konstantinápoly, november 10.

Török sikerek a Kaukázusban és Egyiptomban.

Konstantinápoly. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti: Kaukázusban az oroszok visszavonultak második vonalukra, miután súlyos veszteségeket szenvedtek. Számos foglyot ejtettünk. Offenzívánk előre halad. Egyiptom határát átlépett csapataink megszállták Cheikfort és Elari erődöket. Angoloktól négy ágyut és táviró felszerelést elvettünk.

Török aknák a szebasztopoli kikötőben.

Konstantinápoly: Egy török páncélos cirkáló sikeresen a szebasztopoli kikötő bejáratánál a török flotta támadása közben aknákat leraknia. A fekete-tengeri orosz flottának az ottani kikötőben lévő hajói ellenfogva az aknák eltávolításáig nem hagyhatják el a kikötőt. (M. T. L.)

Török cirkáló ismét elsüllyesztett két orosz hajót.

Bukarest. A „Diminatea”-nak jelentik Konstantinápolyból: Egy török cirkáló szombat este Szebasztopolnál az orosz „Sándor nagyherceg” hajót fenékre furta. A legénységet és utasokat Konstantinápolyba hozták. A „Jerusalem” hajó — ugylátszik — szintén elsüllyedt, mert vasárnap óta nem válaszol a szikratáviratokra.

Török hercegek a német főhadiszálláson.

Berlin. A Wolff ügynökség jelenti: Három török herceg a berlini török nagykövettel elutazott a császárhoz a főhadiszállásra.

Az egyiptomi török sereg vezetője.

Berlin. Az Egyiptom ellen operáló török sereg vezérkari főnöke Schönberg ezredes lett. (Bud. Tud.)

Dimitriev a törökök ellen.

Konstantinápoly. A lapok jelentése szerint a Törökország ellen harcoló orosz sereg parancsnokává Dimitriev Radko tábornokot nevezték ki. (Bud. Tud.)

Szent háború hivatalos kihirdetése.

Konstantinápoly. A szent háborút hivatalosan kihirdették. A Seik ül Izlam megtiltja a mohamedánoknak az ellenséges hadseregben harcolni.

Törökök győzelme a béke záloga.

Konstantinápoly. A lapok örvendeznek a török előnyomulásnak. Egyiptomban remélik az angol okkupáció végét. Aki tartós békét óhajt, annak törökök győzelmét kell kívánnia.

A párisi török nagykövet utja.

Bécs. Rifaat pasa franciaországi török nagykövet személyzetével ide érkezett.

Elhagyta a belga követ Konstantinápolyt.

Konstantinápoly. A belga követnek kiadták az utlevelét. A követ ma reggel elutazott.

Létszámemelés Bulgáriában.

Szofia. A véderőtörvényt létszámemeléssel kilencedikén benyújtották.

Oroszország csábilja Bulgáriát.

Budapest. A Bud. Tud.-nak, jelentik Szófiából: A kormányhoz közelálló körökben tudják, hogy az entente, különösen pedig Oroszország Bulgáriát Törökország elleni akciójába lovalja, miközben nem fukarkodik az ígéretekkel. A Radoslavov-kormány Bulgária jól felfogott érdekében mindezeket a kísérleteket azzal a megokolással utasította vissza, hogy a bolgár népnek nyugalomra van szüksége és a béke semlegesség mellett kíván kitartani. A Bulgáriában uralkodó törökbarát hangulat miatt a bolgár sajtónak még oroszbarát része sem mert eddig valamelyes támadó akciót Törökország ellen javasolni. Az oroszbarát sajtó most is, mint azelőtt, Bulgária semlegességének fenntartása mellett szállt sikkra anélkül, hogy valami pozitív akcióról merne az entente érdekében írni, míg a nacionalista lapok a bolgároknak Macedóniában való elviselhetetlen helyzetével szemben Szerbia ellen való katonai akciót követelnek.

Naptárhirdetők

szíves figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük a hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni szíveskedjenek.

Minden magyar ember adjon
:~: kölcsönt a hazának! :~:

A szabácsi tüztengerben.

— Beszélgetés egy elfogott szerb főhadnaggal. —

(A déli harctérre küldött munkatársunktól.)

Szabács, november 5.

Szerbia földjén, ahol hadseregeink diadalmas csatákban verik, kergetik maguk előtt a szerbeket, az előrehaladó magyar csapatoknál tartózkodik munkatársunk Bolgár Lajos. A meghódított Szabácsból írja az alábbiakat és amint tudósításából kitűnik: valószínű, hogy a haza küldött híradásokból egy-kettő utközben elmaradt és a tudósítások egymásutánjában hézag következett be.

— Ejnye, de udvariatlanok, nem hagyják aludni a fáradt vendéget — mormoltam, amikor ma, pénteken hajnalban rettenetes ágyudörgésre riadtam fel kitűnő, de ablaktalan hálószobámban. A hálószoba: az egyik népkelkő ezred tiszti irodája, s étkezője is egyuttal. Benne az egyik asztal képviseli az ebédlőt, a másik a kávéházat, a harmadik a Kanzelt; a három ágy és a földre hintett szalmák pedig a hálószobát. A ház maga, egy menekülő szerb földesgazdáé volt Szabács határában. Most derék, kedves magyar tisztek tanyáznak benne. Az ezred segédtisztje H. Leó iparfelügyelő, aki a legnagyobb iparkodást tanúsítja a közük cseppent ujságíró munkájának megkönnyítésére. Szintugy Z. N. F. A. K. K. és G. I. hadnagyk is, akik igazi uri magyaros előzékenységet tanúsítanak az ezred egyetlen civilje iránt. Azt azonban a legjobb akarat mellett se tudják megakadályozni, hogy hajnalban meg ne szólaljanak az álmot és a szerbet pusztító ágyuink. A menydörgésszerű ágyuhangokat a gépfegyverek hápogó kereplése és a gyalogsági golyók jégesdőhöz hasonló kopogása teszi változatossá. Döntő harc kezdődött. A szerbek Szabács feladása után a várostól délnyugatra foglaltak állást. Tovább kell őket zavarni. Gyalogságunk számára tisztító munkát kezdett tüzéségünk. Az egyik üteghez, mely a határban van, besétálunk. A gyönyörű hangversenyt egyébként nem csupán ez rendezi, hanem a Száván lévő monitoraink és Klenáknál felállított másik tüzerütegünk is.

Az az üteg, amelyhez mi legyalogolunk . . . ágyuból áll kitűnően, védett helyen. Négy-öt száz méternyire innen egy magas épületen tanyázik a megfigyelő kapitány, aki úgy a mienket, mint a szerbek állását jól látja.

A szerbek gépfegyver osztaga egy gőzmalomból ontja a tüzet. A megfigyelő kapitány a magasból dirigálni kezd:

— A gőzmalom le fogjuk rombolni. Távolság . . . kilométer . . .

Az üzenetet a megfigyelő állás alatt elállított telefonos altiszt telefonon továbbítja az üteghez. Az ütegnél, az gyusortól mintegy ötven lépésnyire an az üteg telefonos altisztje, aki átviszi az üzenetet és kiáltva továbbítja ágyukat dirigáló tiszteknek. Az

egyed lövések elhangzása után a megfigyelő kapitány mindig megteszi a maga észrevételét. Mi a következőket hallottuk:

— Sajnos, ez nem talált. Öt méterrel magasabb volt.

Bumm . . . Uj lövés.

— Sajnos, ez krepirt volt. (A vezénylés németül történik.) Ugyanaz a távolság, de jobban. Mit szólnak a szerbek, ha döglött lövést kapnak? Nevetnek.

Uj lövés.

— Brávó! Volltreffer! Nocheinmal dasselbe.

Ismét két lövés.

— Brávó! Mindakettő volltreffer. Gyorsan, a szerbek futnak. A gőzmalom lerombolva. Gyorsan.

Igy dolgozik a megfigyelő állomás.

Az ütegnél sokkal izgalmasabb az élet.

Innen küldik a szerbek felé a halált. Minden ágyu mellett megfelelő tüzéség. Az első félórán csak egy ágyu dolgozott. A parancsnokló tiszt, K. hadnagy (aki legutóbb két hétig Szabadkán feküdt) kiadja az utasítást:

— Feuer bereiten!

Ekkor beteszik a töltényt. A következő pillanatban uj jelszó:

— Feuer!

A tüzmester megrántja a gyújtószinórt s a következő pillanatban fülhásító dörrenés, az ágyu hátraugrik és a fölcsapódó gyöngye láng, meg füst között szürke papir hamu száll a levegőbe. Rövid szünet után kiadják az új utasítást: valamennyi ágyunak működni kell, mert a szerbek hadállását pontosan felfedeztük s nagyszerű eredményeket érhetünk el. Gyorsan töltenek az altisztek és pár pillanat múlva megnyitja a tüzet az ötödik számú ágyu. Egy-egy pillanatnyi szünet után jön a többi lövés.

Az egyiket srapnelre töltötték s pontosan láthattuk, amint a levegőben explodált: vakító fehér füst gomolyag jelezte pusztító útját. A robbanások úgy megrázzák testünket, mintha valaki elől és hátul meglökött volna bennünket. A tüzerisztek arra figyelmeztettek, hogy a robbanás pillanatában tartsam nyitva szájam, mert a légnyomás akkor nem okoz olyan kellemetlen zavart a fülhártyának. A rettenetes durrogás idején, egy közlegény ágyutalpon ülve, nyugodtan foltozta a köpenyegét, mintha ártatlan tűzijáték közepén lenne.

Kis szünet következett, amelyet az egyik kadét arra használt föl, hogy bebujjon a szállodájába kicsit pihenni. A hotel: — földalatti gödör, kis sátorral, madracal, pléddel.

— Itt lakunk hétfő óta, — mondja.

— Ha szünet van, aludhatunk is egy kicsit.

A kedvesen leányos arcú fiatal ember azonban nem sokáig élvezhette a nyugalmat. A szerbek megszólaltak és

gránátokat küldtek felénk. Keresték a mi ütegünket. Ők jól ismerik ezt a területet, mert béke időben tüzéségi lövőterep; a szerbek Hajmáskérje ez. A tizedik lövés ötven lépésnyire tőlünk csapott a földre. Puha talajban furdott s nem robbant, hanem csak fölturta a földet.

— Tegnap este — mondta K. hadnagy — megtaláltak bennünket a szerb kollégák. Egy tüzmesterünket combon talált a gránát. Sűrűn kell állást változtatni.

A színjáték folytatását nem vártam meg.

Egy elfogott szerb főhadnagy az ellenség haderejéről.

A szabácsi főgimnázium előtt hatvanöt szerb fogoly vonult el egy főhadnaggal. Alig két órával ezelőtt fogtuk el a kis csapatot. Dr. Ny. parancsörtszt franciául szólította meg a kitaradtnak látszó szerb tisztet.

— Milyen hadosztálybeliek?

— A Vardar-divízióból.

A főhadnagy ezután a legnagyobb bőbeszédűséggel mondta el, hogy zászlóaljával együtt kilenc nap óta tüztben van. Azóta csak lopva aludtak és alig kaphattak valami élelmet, mert a tűzvonalba nem tudtak ennivalót vinni.

— Most a hadseregünk egyik nagyobb része itt van összpontosítva. Itt van többek között a Vardar-hadosztály, az újból kiegészített Thimok-divízió és a meghódított Macedóniában most szervezett új divíziók. Ezek azonban ujszerbekből alakultak és teljesen megbízhatatlanok. Tudjuk, hogy nem sokáig tartható a pozíciónk. Tudjuk, hogy be vagyunk kerítve. Ha nem tudjuk magunkat áttörni, elveszett a sereg.

A fogoly főhadnagy mohón itta meg azt a cognacot, amelyet Ny. dr. adott neki.

Bolgár Lajos.

GYÁSZROVAT.

Halálozás. Sulyos gyász érte Hegyi Albert aradi nagykereskedőt, az Erber és Fleischmann cég beltagját. Neje, született Maller Aranka ma délután, harminckilenc éves korában, hosszas szenvedés után meghalt. Az aradi társaságokban általánosan ismert, ideális lelkű urnőt férjén kívül két fia gyászolja, a kik közül az egyik, Hegyi György csak néhány nap előtt juthatott haza Londonból édesanyja halálos ágya mellé. Temetése november 12-én, esütörtök délután két órakor lesz a Zrínyi-utcai Bohus palotából. — A Hegyi Albertné ravatalára szánt koszorúk megváltására az elhunyt tisztelői elhatározták, hogy alapítványt létesítenek, a melynek kamatai minden évben valamilyen háboruban elesett, vagy keresetképtelenné lett aradi kereskedő, vagy kereskedelmi alkalmazott családjának gyámolítására fordítandók. A kik az alapítvány összeghez hozzájárulni óhajtanak, sziveskedjenek azt Koppich Zsigmond urral tudatni.

A becsület, kötelesség és józan ész parancsolja, hogy jegyezzünk ? nemzeti köicsönből.

Aradi állami tisztviselők a nemzeti kölcsönért.

(A legkisebb áldozat. — Mindenki jegyezni fog.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 10.

A nagy nemzeti hadikölcsönnek igazán nem kell propagandát csinálni. Első szóra lelkesen indultak meg a mozgalmak a társadalom minden rétegében, hogy a kedvező alkalommal élve magánosok, testületek, egyesületek egyaránt siessenek áldozatukat letenni a haza oltárára, amikor a haza a kedvező feltételű kölcsönkötvények kibocsátásával csak olyan áldozatot kér, amely minden eddigi állampapírnál nagyobb kamatjövédelmet biztosít a kölcsön aláíróinak.

Az aradi állami tisztviselők táborában is megindult a lelkes mozgalom, amelyet az adóhivatali tisztviselők lelkes csoportja kezdett. A mozgalom megindítóit a következők közlésére kérték meg az *Aradi Közlönyt*:

— Elérkezett az a színté már várt pillanat, amelyben a csatasorból itthonmaradt állami tisztviselői karnak is alkalma nyílik a haza szent oltáránál áldozatkésztségének tanujelét adni.

Hadikölcsönt kér tőlünk a nemzet! Az a nemzet, amely nekünk eddig csak adott, amely a béke boldog napjaiban bennünket minden jóval: fizetés, lakbér-felemeléssel, családi és drágasági-pótlékkal elárasztott, mint gondos szülő a gyermekeiért áldozatokat hozott értünk és családjainkért, ez egyszer maga is áldozatot kér tőlünk! Mi lehet válaszuk? Csak egy: „Itt vagyunk s egy szálíg áldozatra készen!”

Jegyezni fogunk hát a kötvényekből mindnyájan, s még a legmostohább sorsban levő állami tisztviselő is legalább egy 50 koronás kötvényt fog jegyezni, amely csekély 11 korona 25 fillérnyi áldozatba kerül.

Az Osztrák-Magyar Bank ugyanis egy 50 koronás hadi-kölcsönkötvény 75%-át (vagyis 37.50 koronát) előlegzi s így a kibocsátási 97.50 koronás árfolyamot véve alapul, az 50 koronás kötvényre eső 48.75 koronából a fenti 37.50 koronához csupán 11.25 korona készpénzzel kell a kötvényt jegyző állami tisztviselőnek a nemzet hívó szavára a csatasorba állania.

Lehet-e ily csekély áldozatot kenyéradónkól megtagadni? Lehet-e közönnyel viséltünk a nagy történelmi folyamat iránt, amely most kéréleg fordul felénk? Nem kell-e épen nekünk, már csak példaadás okáért is a jegyzésnél az első sorokba állani? Mert mi áldozatot kívánjunk az ily pénzügyi műveletekhez nem értő kisgazda közönségtől, ha mi nem vagyunk elől, mint buzdító példaadó?!

Avagy gondoljuk meg, mi áldozat es azokéhoz képest, kik életüket és vörüket viszik a haza oltárára! Gondoljunk a csatamezők vérrel áztatott földjében pihenő, hős honfitársainkra, özvegyeikre és árva gyermekeikre, gondoljunk a jobb, szebb jövőre, melynek kivívása érdekében vált szükségessé pénzügyi kormányunk eme hívó szavata.

Gondoljunk arra, hogy tulajdonképpen még most sem adjuk ingyen e csekély hozzájárulási összeget, csak kölcsön adjuk annak, aki nekünk eddig örökbe adott, most is ad és — reméljük — a jövőben még fokozottan fog adni, mert e csekélyke kölcsön nekünk busás kamatokat fog hozni a nagy megpróbáltatás lezajlása után.

Ha pedig közöttünk volnának kétkedők — ami nem hihető — kik ezen csekély áldozatot

elveszettnek mernék gondolni, ami csak azon kizárt esetben volna lehetséges, ha minket hívnának Belgiumnak vagy Szerbiának, akkor azok gondoljanak arra is, hogy ezen legrosszabb esetben is szabad (nem szólva arról, hogy kell!) ezt a kockázatot megtenni, mert ezen esetben mit érne, a most közönnyösen ökolbe szorított pénz, mit érne az állás, a nyugdíj, az egész jövőnk és gyermekeink jövője?!

De hála az igazságot osztó egek Urának: nincs okunk ily gondolatokra, mutassunk meg hát, hogy a hadikölcsön tulajjegyzése érdekében is méltók vagyunk szövetséges tisztviselő társainkhoz!

TÖRVÉNYKEZÉS.

A nagyváradi tábla új elnöke.

— *Lábán Lajos dr. kuriai bíró a sajtóról.* —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 10.

Megirtuk, hogy *Gajzágó Béla dr.*, a nagyváradi királyi tábla elnöke nyugalomba vonul s helyére az igazságügyminiszter *Lábán Lajos dr. kuriai bírót* nevezte ki a nagyváradi tábla új elnökévé. Az új tábla elnök személye ismeretlen a közönség előtt és a jogász körökben is. Az új tábla elnök most érdekes kijelentéseket tett egy hírlapíró előtt, különösen a nagyváradi tábla hatásköre alatt álló bíróságoknak a mai háborús idők alatt a sajtó iránt tanúsítandó magatartását illetőleg is.

Lábán Lajos dr. kuriai bíró, a nagyváradi királyi tábla új elnöke alig van tőlül a hatvanon, rövid körszakállat visel. Ezidőszertint gyászban van, a csataterén elesett egyik vejét, *Bangha Aurél dr. miniszteri titkár*, tartalékos hadnagyot gyászolja. Az új elnök a hírlapírónak a következőket mondta el:

— A király az elmúlt héten nevezett ki a nagyváradi királyi tábla elnökévé. Állásomat csupán november hó 20-án foglalhatom el, a mennyiben a Kuriától való fölmentésem csak e hó 16-án kapom meg. Nevezetesen tagja vagyok annak a választott bíróságnak, amely a két állam és az Osztrák-Magyar Bank közötti vitás ügyeket intézi el s ez a bíróság november 15 én Bécsben ülést tart, amelyen nekem még részt kell vennem. Nagyváradi, jövődö működésemen ténőnumát, ugyiszintén a tábla körzetéhez tartozó többi városokat, sajnos nem ismerem.

Ezelőtt Pozsonyban voltam törvényszéki bíró, vezető királyi ügyész, majd táblabíró. A Kuriához 1905-ben kerültem fel s azóta állandóan itt működök s egyben tagja vagyok a bírói és ügyvédvizsgáló bizottságnak is. A Kuriánál a legnevezetesebb szerepem az 1912-ik évi úgynevezett „tengerszem-pör”-ben volt, amelynek én voltam az előadó bírása. A tengerszem-pör, mint arra bizonyára mindenki emlékszik, a vitás magyar-galiciai határ dolgát döntötte el, még pedig olyképen, hogy a mindkét részről maguknak vindikált és a tátrai határon levő tengerszemet egyenlő részekben mindkét államra ítélték oda.

— Programomra vonatkozólag ennyit mondhatok: Január elsején lép életbe az új polgári perrendtartás. Ennek irányítására és a szükséges intézkedések megtételére különös figyelmet fogok fordítani. A bírósági beosztásokon semmit se fogok változtatni. Teljes mértékben *felismerem azt a nehéz munkát, amelyet a jelen háborús napokban a sajtó végez.* Épen ezért rajta leszek, hogy a sajtó nehéz munkáját, ahol csak alkalom nyílik rá, *megkönnyísem.* Jól tudom, hogy bizonyos dolgok közlése a jelen napokban veszedelmet jelentene a hadviselés érdekeire s az ilyesmit természetesen nem is nézhetem el. Ott azonban, ahol a közlemények a hadviselés érdekeit szolgálják, magam járok a sajtó kezére abban, hogy az ilyen közleményekhez a sajtó mennél előbb és mennél könnyebben hozzájuthasson.

Az új kenyér.

Keverni kell a lisztet. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 10.

A kormány a hivatalos lap mai számában rendeletet adott ki, amelyben kötelezi a malmokat, hogy e rendelet kihirdetésétől számított két nappal csak a következő minőségű lisztfajtákat szabad forgalomba hozniok:

Buzából olyan malmokban, amelyekben rendszerint többféle lisztminőségeket állítottak elő, a melléktermék gyanánt nyert korpán és a kitermelt liszt mennyiségének legalább 4 százalékát kitevő úgynevezett takarmányliszten kívül legfeljebb csak a következő két fajta lisztet szabad előállítani:

1. *finom tézszlisztet* az előállított liszt összmenntiségének legfeljebb 15 százaléka erejéig olyan minőségűben, amely megfelel a ma szokásban levő nullás, vagy egyes számmal jelzett minőségnek.

2. *egyfajta kenyérlisztet* az előállított liszt többi mennyiségéből.

Olyan malmokban, amelyekben többféle minőségű lisztet rendszerint nem őrlnek, vagy őrlnek ugyan, de az előbbi bekezdésnek megfelelően 4% takarmánylisztet nem készítenek, buzából a korpán kívül csakis egyféle minőségű és pedig olyan lisztet szabad előállítani amely a félőrtt búzának legalább 85%-át foglalja magában.

A *buzaliszt keverése.* A 2. pontban és utolsó bekezdésben meghatározott minőségű buzalisztet a következő kenyérlisztből anyagok valamelyikével a következő arány szerint keverve szabad csak forgalomba hozni és pedig:

1. az előállítandó lisztkeverék összmenntiségének 33%-át tevő úrpaliszttal keverve; vagy

2. az előállítandó lisztkeverék összmenntiségének 30%-át tevő tengeri- vagy burgonya- vagy rizsliszttel (de nem rizstakarmányliszttel) vagy burgonyakeményítő- vagy rizkeményítőliszttel keverve.

Az 1. és a 2. pontban megjelölt kenyérlisztből anyagok közül kétfelét együttesen is lehet a keveréshez használni; ily keverés esetében a felhasznált kenyérlisztből anyagok együttes menntisége nem haladhatja meg az előállítandó lisztkeverék 30%-át.

A *rozsliszt keverése.* Rozsból a félőrtt menntiség legalább 82 százalékának megfelelő egységes minőségű lisztet kell őrlni, amelyet szintén csak a fent megjelölt kenyérlisztből anyagokkal az ott meghatározott arány szerint keverve szabad forgalomba hozni.

Buzalisztet rozsliszttel tetszés szerinti arányban szabad keverni, az ilyen keveréket azonban szintén csak a búzára megjelölt kenyérlisztből anyagokkal az ott meghatározott arány szerint keverve, szabad forgalomba hozni.

A kereskedelmi miniszter az ellenőrzés szempontjából kötelezheti a malmokat bevétel és kiadási árujegyzék vezetésére: a lisztet, akár zsákokban, akár csomagolásban a liszt kevert voltának és keverék arányának feltüntetése mellett lehet árusítani. Esetről-esetre kivételt a kereskedelmi miniszter adhat.

Büntető rendelkezés. Aki a jelen rendelet ellenére más minőségű buza, vagy rozslisztet állít elő, vagy árusít, mint amelyet a rendelet megjelöl, vagy a lisztet nem e rendeletnek megfelelő megjelöléssel hozza forgalomba, vagy aki a jelen rendelet 8. §-a alapján előállítható és forgalomba hozható lisztet nem a megengedett célra állítja elő, vagy hozza forgalomba vagy a megállapított ellenőrzési intézkedésekre meg nem tartja, kihágást követ el és — amennyiben eselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — tízenöt napig terjedhet elzárással és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Aki nincs a harctéren: pénzü harcolhat a hazáért!

Galíciai visszavonulásunk okai

Jobbszárnyunk erélyes offenzívát folytat. — Sikeres harcaink Bukovinában. — Megsemmisült szerb hadosztályok.

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Bécs, november 10.

Az északi harctér legutóbbi eseményeinek stratégiai képét egy előkelő katonai szakértő a következőkben állítja össze:

— A szövetséges osztrák-magyar és német seregeknek Galiciában és Lengyelországban lefolyó általános operációira döntő jelentőséggel kellett bírnia annak, hogy az északi csapatoknak Kelet-Lengyelországban történt visszavonuló mozgulatait meddig veszik át a többi seregrészek. Elsősorban ki kellett írni az állásukat azoknak az osztrák-magyar csapatoknak, amelyek a Lysa-gorai magaslatokat tartották megszállva. Ezek a csapatok előzőleg sikerrel kényszerítették kifejlődésre tulnyomó erejű ellenséges csapattesteket, de visszavonulásuk, nem az ellenség fegyverei elől történt, hanem már előzőleg megállapított rendelkezések következtében. A Lysa-Gorától való visszavonulás tehát teljesen tervszerűen véghezvitt és a magasabb hadvezetőség szándékainak megfelelő mozgulat volt. Ezt különösen azért kell hangsúlyozni, mert az orosz hivatalos jelentések abban fáradoznak, hogy a Lysa-Gora-vidék feladását valami rendkívüli nagy eredménynek tüntessék föl. Az ilyen beállítás azonban egészen hamis és az eseményeknek egyáltalán nem felel meg. Hogy a magasabb hadvezetőség miért adta föl ezt a vidéket és hogy miért folytatják a csapatok a visszavonuló mozgulatokat, arra a legközelebbi idő eredményei fognak rávilágítani.

A szomszédos osztrák-magyar sereg csoportját a San mentén állott Zawichosttól, a San-nak a Visztulába torkolásától egészen Przemyslig. Az oroszoknak egyes csapatai ennek a vonalnak a mentén átkeltek a San nyugati partjára, amit csapataink nyugodtan néztek, hogy az így átkelt kisebb csapatokat jelentősebb erők összehívásával megtámadják és megsemmisítsék. Ezt a tervet mindig, még a legutóbbi napokban is sikerrel hajtották végre. Az utóbbi hetekben kiadott hivatalos jelentések ugyyszólván napról-napra beszámoltak arról, hogy egyes orosz csapatok átkeltek a Sanon és azután vagy erélyesen visszaverettek a folyó keleti partjára, vagy elpusztultak és fogságba estek. Ugyancsak az utóbbi napok hivatalos jelentései adtak hírt arról is, hogy csapataink a Wisloka folyó torkolatánál, tehát a Jaroslautól északra eső vidéken az oroszokat minden állásukból kiverték, ezer oroszot elfogtak, számos gépfegyvert zsákmányoltak. Nagyon kevés orosz lehet tehát esetleg a San nyugati partján és az ott levőkre is a megveretés, fogságba jutás, vagy menekülés sorsa vár. Mulatságos tehát az orosz hivatalos jelentésekben azt olvasni, hogy a San nyugati partján diadalmas előrenyomulásban volnának az orosz csapatok.

Am a szép és sikeres eredmények ellenére sem tarthatják csapataink bizonyos időn túl a San vonalát. Amint ugyanis az északibb sereg csoport a Lysa-Gora-vidékét kiürítette, a San mentén álló csapatok északi szárnya rendkívül veszélyeztetetté vált és a fenyegető átkarolás elől csak szélső balszárnyainak visszahajlásával térhet ki. Erre a mozgulatra mutatott rá már az a hivatalos jelentés, amelyik azt hangoztatta, hogy frontunk egyes helyein már az oroszoktól nyert területeket kellett átmenetileg átengednünk. Valóban szükség volt

erre, hogy az északi, visszavonult seregrészekkel a kapcsolatot megtarthatjuk.

A szélső déli szárnyon, amely még a Kárpát-hegységekben áll, az osztrák-magyar csapatoknak nemcsak erős orosz seregrészek támadásait sikerült visszaverni, hanem a további hadműveletekben Turka tájékán a Stryj völgyében, valamint Stary-Sambornál is újabb eredményeket értek el. Csapataink ezen az egész vidéken offenzívába bocsátkoztak, visszaverték az ellenséget, nagyszámu foglyot ejtettek és sok hadiszert zsákmányoltak. Ennek a szárnynak előnyomulása már azért is jelentős, mert az eddigi hadmozdulatok sikeres folytatásával és további eredményes támadásokkal az oroszok balszárnyát Przemysltől délre rendkívül fenyegető helyzetbe hozhatja.

Bombavetés Varsó fölött.

Berlin. A Vossische Zeitung jelenti: Varsóban német repülők újabb bombavetései huszonegy embert sebesítettek meg.

Fischer ezredes kinevezése.

Bécs. Az osztrák hivatalos lap, a Wiener Zeitung közli, hogy a király Fischer ezredest Csernowitz felszabadítóját a tizenharmadik csendőrosztag parancsnokává nevezte ki.

Oroszok veresége Csernowitznál.

Csernowitz. (Cenzurálva.) Az oroszoktól visszafoglalt Csernowitzot csapataink erősen tartják és most már végleg meghiusítottnak látszik az oroszoknak az a kísérlete, hogy Bukovina fővárosát újból birtokukba vegyék. Csernowitztól északra ugyanis sikerült csapatainkat és ütegcsapatokat átszállítani a Pruthon, és anélkül, hogy az oroszok észrevették volna, a hátuk mögött állítottunk fel az ütegeket. Ezzel egyidejűleg gyalogságunk oldalba támadta az oroszokat, akik rövid ellentámasztás után visszavonulni voltak kénytelenek, egyenesen ágyúink csővé elé. Az alkalmas pillanatban megszólaltak ütegeink és sokáig tartó tüzelésünknek eredménye az ellenséges csapatok teljes megsemmisülése volt. Több száz foglyot ejtettünk és halottakban, sebesültekben óriási veszteségeik voltak az oroszoknak.

Orosz vezérkar jelentés a San melletti harcokról.

Berlin. (Cenzurálva.) Ideérkezett jelentések szerint az orosz vezérkarnak november 6-án este kiadott jelentése a következő adatokat közli:

A galíciai harctérről jelentik, hogy az utolsó napokban az osztrák-magyar sereg éjjel-nappal tartó szakadatlan támadást intéz az orosz sereg ellen; a támadásban különösen a tüzéség vesz részt. A harcvonal a San folyó hosszában fejlődött ki és oly heves volt, hogy az ágyúzást 50 kilométer távolságról jól lehetett hallani. Óriási mennyiségű osztrák-magyar csapatok fáradoznak azon, hogy az oroszoknak Manasterznál való átkelését megakadályozzák. A tüzéségi harc következtében Cartoryski herceg Legachow melletti kastélya, amelyben megsebesülhetetlen értékű történelmi könyvtár volt, teljesen megsemmisült.

Csapataink támadása Montenegróban.

London: A Daily Telegraph jelenti Cetinjéből: A monarchia csapatai élénken tevékenykednek. A montenegrói hadállásokat erősen ágyúzzák a pilóták állandó irányítása mellett.

Cettinje bombázása repülőgépről.

Rotterdam. Cettinjébe egy osztrák-magyar repülő gépen bombákat vetettek. Egy épület elpusztult, két személy megsebesült.

A pápa az osztrák-magyar hadifoglyokért.

Róma. A pápa Dobrecic, antivárii érsekhez intézett levelében enyhe bánásmódot kér a hadifoglyok számára.

Orosz hajó a Dunán.

Muscuk. Hivatalosan jelentik: November 6-án éjjel a kikötő személynézet észrevett a Dunán egy orosz hajót két sleppel, amelyek Szerbia irányába haladtak.

Három szerb divízió megsemmisült.

Eszék. Tegnap körülbelül kétszáz szerb foglyot utazott városunkon keresztül, köztük négy tiszt, egy őrnagy, kíséretében. A foglyok beszélik, hogy az a hír, hogy Stepanovics tábornok öngyilkos lett, valószínűleg bizonyított és hogy a Timok-, Morava- és Szumadia-divíziók teljesen meg lettek semmisítve. A foglyoknak legnagyobb része macedón bolgárokból áll. (M. T. I.)

Nagybeteg a szerb király.

Bécs. A Südslavishe Korrespondenz-nek jelentik Nisből: A skupsztina rendkívüli ülésre gyűlt egybe, hogy döntsön a sürgős hadikölcsön tárgyában. Az ülést nyomban megnyitása után zártanak deklarálták. Elsőnek Pasics miniszterelnök tartott exozót Szerbia jelen helyzetéről, mire Sándor trónörökös elnöklelte alatt koronatanács vette kezdetét amelyen a montenegrói meghatalmazott és Oroszországnak es idő szerinti szerb ügyvivője is részt vettek. A francia kormány állítólag új ötven millió frankos kölcsönt biztosított, amely aranyban már meg is érkezett Nisbe. Péter király, akinek állapota rosszabbodni látszik, Ribarska Banján van orvosi kezelés alatt. Kiszáradnak tartják, hogy az államügyek vezetését még egyszer kezébe vegye. György herceg sebsiből felépült és már legközelebb a frontba megy.

Szerbák kegyetlenkedése bolgárok ellen.

Szófia. A Bolgár Táviróda jelenti: A menekült macedonok folíratban eseteleik a szerb kegyetlenségeit, nejeik és gyermekeik szenvedéseit és körve-kérnek intézkedéseket.

Huzugságok szerbiai seregeinkről.

Szerajevón át a következő érdekes információkat kapjuk a szaloniki lakosság hangulatáról:

Az entente igen nagy fontosságot tulajdonít annak, hogy Szaloniki polgárságában szimpátiát keltsen. Szaloniki ugyanis jóval fontosabb hely Athén-nél, emiatt csak a hivatalos öhellen politikát irányítják, Szalonikiben a görög közvéleményt. A sajtó egy részét sikerült is megnyerni az ententének, a görög nyelvű lapokban, a francia „L'Opinion”-ban és a „L'Independant”-ban csakis ellenségeink győzelméről találni híreket. Különösen kitéss magáért a két francia lap, melyben napról-napra van néhány „Communique officiel du Pressbureau Niche”, sőt az athéni szerb követ Balugdesics saját szerzésű helyzetképekkel is sűrűn „informálja” e lapokat. Természetes, hogy a hírek között azután olyanok is vannak, mint ez az

október hó 9-én kelt cettinji hivatalos jelentés: „Seregeink megsemmisítették az osztrák hadsereget és öt kilométernyire vannak Szerajevótól. A körülzárt városban éhínség dúl és rövid időn belül megadja magát. Az osztrák hadsereg ágyúinak javarészt elvették az oroszok és a montenegróiak és így ócska ágyúkat kell újra felszerelniük“.

E hazugság leleplezésére a „Yeni Asır“ török lap ezentúl francia kiadásban is megjelenik s kizáróan pártatlan híreket közöl, de ezerszámra osztatja szét hivatalos jelentéseinket konzulátusunk és a német konzulátus is. Ugyancsak hozzánk huz az „El Avenir“ spa-

nyol-héber lap is, amelyet egész keleten, főként a Levantében sűrűn olvasnak.

Üsküb, Köprüli, Nis és Monastir városokban több osztrák és magyar sebesült van ápolás alatt. Ezek segítségére gyűjtés indult meg az itteni magyar és osztrák kolónia tagjai között és sok görög is adott e célra. A segítséget itteni görög és spanyol kereskedők viszik át Szerbiába és ők közvetítik az üzenetváltást is sebesültjeink s itteni kolóniánk között.

Ilyen uton-módon győződünk meg arról, hogy a szerbek sebesültjeinket tőlük telhetően ápolják. Kórházi, orvosi felszerelésük igen szegényes és fogyatékos, de a legszükségesebbekre mégis telik.

Küszöbön a döntés a nyugati harctéren.

A szövetséges seregek válsága. — A német offenzíva nem vesztett erejéből.

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Milanó—Rotterdam, november 10.

Dünkirchen bombázása a levegőből.

London. A Daily Mail közli, hogy egy német aviatikus tegnap két bombát dobott Dünkirchenre. Az egyik egy dokkra esett, anélkül, hogy kárt tett volna benne, a másik pedig a városháza közelébe, ahol száz méter körzetben az összes ablakokat betörté. (M. T. I.)

Ujabb harcok Lille és Arras közt.

Rotterdam. A Times írja: Az északi harc vonalon, főleg Yperntől keletre, továbbá Lille és Arras között ujult erővel tört ki a küzdelem. A szövetségesek erős ágyutüzelése közben a német hadvezetőség ériette a módját annak, hogy újból csoportosítsa és újraszervezze szétszórt hadtesteit. Yperntől öt mérföldnyire keletre áll a német sereg zöme. Az angolok kilenc napon át feküdtek a lövészárkokban. És épen felváltásra került a sor, amikor a németek tülerővel megtámadták őket. Ilyen körülmények között az angolok nem voltak képesek hadállásaikat megtartani, hanem gyorsan visszavonultak a második vonalban lévő sáncaik közé. Ypern felett folyton keringenek a német repülőgépek és sok bombát dobznak le, amelyek megrongálták a templomot és a városháza fedézetét lángba borították.

Október 30-ika óta a németek újból bombázzák Arrast. A gyönyörű székesegyház kórusa és oldalkápolnája romokban hever, a templom hajójában minden oszlop romhalmazzá. A németek La Basseban vannak. A szövetséges sereg még mindig kétségbeesett erőfeszítést fejt ki, hogy az ellenség előnyomulását Boulogne felé feltartóztassa. Bethune városát kedd óta ágyúzzák a német űtegek. Szerdán csaptak le az első gránátok a városra. A középületek erősen megrongálódtak. A Times katonai munkatársa méltatja a flandriai harctéri helyzetet és véleménye egyáltalán nem optimisztikus.

Rotterdam: A Matin harctéri tudósítója, aki egy francia hadihajó fedézetéről nézte végig a szövetséges flotta hadműveleteit a belga tengerpart mentén, a következőket írja: A Venerable angol cirkálón kívül az operáló flotta tizenöt torpedórombolóból állott; ezeknek heves ágyúzása közben a németek a maguk ágyúütegeinek oltalma alatt csapatokat vetettek a harc vonalába Nieuport irányában. Az angol és francia hadihajók messzahordó ágyúi tüzzel árasztották el a rohamra menő német csapatokat. A tengerpartról tíz kilométernyi távol-

ságban a németek beállították nehéz ágyúikat, amelyek működésbe léptek. Az Aventurier francia torpedóromboló naszád kísérletet tett, hogy Nieuportnál megközelítse a mólót, de a németek olyan ágyutüzzel fogadták, hogy a francia hadihajó sietve volt kénytelen menekülni.

Szélesedik a német front.

Páris. (Rómán át.) A francia főhadiszállás november 7-én délután három órakor a következő hivatalos jelentést adta ki: A front egész részén semmiféle érezhető változás nem állott be. Dixmüden és a Lys között nem volt sem előrehaladás, sem visszavonulás. Heves ágyúharc folyt Arrastól északra. A német front Belgiumban és Észak-Franciaországban kiszélesedik. La Somme és az Oise között, továbbá az Oise és a Meuse között kisebb akciók vannak folyamatban. Ferry au Bac közelében Sabigneult ismét birtokunkban tartjuk. Az Argonnes-okban folynak a csatározások. Wewrenél ismét heves ellenséges támadásokban volt részünk, melyeknek azonban ellentálltunk. (Pol. Hir.)

A francia sebesültek nem kapnak szabadságot.

Bern. Abból az alkalomból, hogy a francia hadügyminiszter rendkívül megszigorította és lehetőleg csökkentette a felépült lábbadozó katonák szabadságolását, a Temps így ír: Ha a hadügyminiszter a lábbadozó sebesültek szabadságolását nem szorította volna korlátok közé, akkor a francia sereg az ilyen szabadságolások révén nagyobb veszteségeket szenvedne, mint aminőket a német géppuskák okoztak nekünk.

Külömbőség a német és a francia tartalék seregek közt.

Róma. A Tribuna megállapítja, hogy Franciaország még most sem akarja tartalékjait a harc vonalába küldeni, holott állítólag nagy tartalék-sereggel rendelkezik. Ezt csak azzal lehet magyarázni, hogy a francia hadsereg szervezete fogyatékos, a mi annál súlyosabban esik latba, mert hiszen a francia seregek saját országukban harcolnak.

A Temps tegnapi száma cikket közöl a német tartalékseregről.

— A német hadsereg — írja a francia lap — derekasan harcol. Egyáltalán elhamarkodott és könnyelmű dolog volna, ha már most a német seregek csüggedéséről beszélünk.

Belga seregek védik Párist.

Brüsszel. A belga katonák tábori leveleikben azt írják ittmaradt családjuknak, hogy a belga sereg utolsó maradványait Páris védelmére küldték. A hatodik hadosztály már Vincennesben van. Albert királyt is odavárják. A belga csapatok teljesen alá vannak rendelve Gallieni tábornoknak.

Párist nem engedik bombázni a szociálisták.

Genf. Milanóból táviratozzák: A Corriere della Sera közli bordeauxi tudósítójának a következő jelentését: A francia kormány elhatározta, hogy abban az esetben, ha komolyan kell számolni a német hadsereg Páris ellen való vonulásával, Párist nyit városnak nyilvánítja és csupán a legkülsőbb erőd vonalat fogja védelmezni. A francia kormánynak a megváltozott álláspontja arra vezetendő vissza, hogy a kormány szociálista tagjai kabinetben való megmaradásuk feltételül azt tűzték ki, hogy meg kell óvni Páris lakosságát az ostrom borzalmaivalól.

Gyöngül a francia sereg.

München: A bajor trónörökös hadparancsolat adott ki katonáinak: „Ellenségünk gyöngül. Döntő csapás hátra van még. Mindvégig kitartunk, győzni akarunk és fogunk“.

Támadás az egész francia balszárny ellen.

London. Németek főtámadása Ypres ellen irányul, ahol főként angol csapatokra vár a védelem. Németek nagy távolságról bombázzák a hadállásokat. A támadás az egész vonalon megkezdődött.

Soissons rommá lótték a németek.

Berlin. Németek napokban újból megkezdtek Soisson bombázását, a város valóságos romhalmaz.

Belga katonák sorozása.

Bern: Belga konzulátus felhívta 45 éven aluli belgákat, hogy Calaisban vagy Rouenben soroztassák magukat.

Nincs lőszer a szövetséges seregeknek.

Budapest. A Bud. Tud. jelenti Milanóból: Francia szállítók szerint az entente seregeinél nemsokára hiány lesz lőszerekben. Nem gondoltak ekkora időtartamra, ilyen nagy szükségletre.

Pánik Verdunban.

Milanó: A Corriera della Sera jelenti: Verdunban a német előnyomulás pánikot okozott. Egy zsúfolt vonat kétezer menekülővel majdnem repülő bombavetésének lett az áldozata.

Verdun ostroma megkezdődött.

PARIS. Verdunban messzire hordó tengerészeti ágyúkat felállították. Menekülni, akarókat eltávolították. Tizennyolcezer lakóból kétezer maradt.

Hátrálnak a szövetséges seregek.

Rotterdam. Az angol lapok szerint az angol és a francia haderők néhány újabb belga helységet kiűritettek.

Angolok rettegése a német hajóktól.

Amsterdam. A lakosság az angol keleti part helységeiből tömegesen menekül, különösen a mióta a német hadihajók ágyúzták Yarmouthot. Növeli az aggodalmat, hogy napok óta hihetetlenül sűrű köd lepi be a keleti partokat; attól félnek, hogy a német flotta ismét megjelenik. A vagyonos családok ezrével menekülnek Londonba és a községek egymás után ürülnek ki. (M. T. I.)

Aknába ütközött hajók.

London. A Lloyd-ügynökség jelenti, Yarmouthból: Az Atle nevű svéd gőzös aknába ütközött és elsüllyedt. Hat ember eltűnt, a többiek Yarmouthban patraszálltak.

Maasluis. Az itteni 149 számú bárka a kijelölt új viziuton ma ideérkezett és magával hozta a Pluten nevű norvég gőzös 19 főnyi legénységét és öt utasát. A gőzös gabonát szállított Londonból Krisztianába, de utközben aknába ütközött és elsüllyedt.

Oranje köztársaság lett.

München. A Münchener Neueste Nachrichten szerint a délafrikai burmoozgalom, mint Rotterdamból jelentik, egyre terjed. Az egész hajdani Oranje-állam felázadt és Transvaalban is kitört a lázadás. Fokvárosban nagy a rémület. (M. T. I.)

Berlin. Kopenhágából jelentik. Ide érkezett táviratok szerint Dewet proklamálta az Oranje köztársaságot.

Olaszország velünk halad.

ROMA: A L'Italia lap szerint Sonnino külügyminiszter a hármasszövetség igaz barátja. Külpolitikai álláspontja együtt haladni a szövetségesekkel.

Bécs: A Perseveranza című olaszlap írja: Semlegességünk haszna napról-napra növekedik. Valóban különleges helyzetünk van, a melyet a Salandra kormány nem fog kompromittálni. Az események bennünket is csak a semlegesség feladására kényszeríthetnek, egyelőre azonban erről nincs szó. Az angol sajtó óva int bennünket, hogy ne engedjük meg, hogy a törökök elzárják a Szueszi-csatornát. Nem hisszük, hogy a kár, amely ebből gyaratatainkra származnék, különösen nagy volna. De ha mégis úgy lenne, nem szabad erőnket Európából kivonni. Hir szerint Anglia hajlandó egyiptomi védelmét Olaszországra bízni. Ez ellen erőlyesen tiltakozunk. Védje meg érdekeit Anglia az ő sokszínű katonáival (Bud. Tud.)

A bur felkelők győzelme.

LONDON. Pretoriából jelentik: Dewet fölkelő vezér összehittközött egy kormányosapattal, amelyet az oranjel törvényhozó testület egy tagja vezetett és szétverte a csapatot. Dewet egyik fia a harcban elesett.

Elesett hős tiszték. A veszteség-lista 48. száma szerint a következő tiszték haltak hősi halált: Egger Zsigmond hadnagy 67. gye., Fazekas Ernő tart. zászlós 63. gye., Garay István főhadnagy 5. gye., Hajduk Albert hadnagy 67. gye., Holzer Jenő dr. tart. hadnagy telefon-ezred, Liberátý Lóránd százados 1. honvéd gye., Rottler Miksa tart. hadnagy 27. gye., Szegedi Géza tart. zászlós 63. gye., Szigethy Kálmán százados 67. gye., Tunner Miksa tart. hadnagy 27. gye., Wartha Gyula főhadnagy 67. gye.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET**Színházi műsor:**

Szerda: Cigányprimás.
Csütörtök: Kabaret.
Péntek: Jönnek a németek.
Szombat: Jönnek a németek.

* **A színház hírei.** A heti műsor újdonsága „Jönnek a németek” Strobitzer Henrik vigjátéka lesz. Mintán a főváros közönsége megelégette a háború aktualitásaival, bombasztikus frázisokkal telített alkalmi darabokat, a Vigaszínház igazgatósága sietve gondoskodott irodalmi nivón álló darabokat műsorra tűzni. Ezek között az első nagy sikert „Jönnek a németek” aratta, mely a bemutató óta állandó telt házak előtt közeledik a 25-iki jubiláris előadás felé. Noha a cím arra enged következtetni, hogy ezuttal is fegyverek és ágyúk dörgése, éljen a hazá, vesszen a muszka dominálnak — a darab tartalma, semmi összefüggésben a mostani háborúval nincs, ellenkezőleg egy igazán jó és irodalmi igényeknek mindenben megfelelő olyan művet nyújt a szerző, mely derűs humorával, szellemes dialógjaival, ötletes fordulataival a mostani nehéz viszonyok által zaklatott, túlosigázott idegű közönséget valósággal felfrissíti, üdíti. Az újdonságból, mely nálunk pénteken, 13-ikán kerül bemutatásra, serényen folynak a próbák és a drámai ensemble a sok tartalmatlan, üres frázisokat puffogató alkalmi darab után komoly ambícióval, lelkesen készül a bemutatóra, mely remélhetőleg az aradi színház ezidei szezonjának első, igaz értékes drámai estéje lesz.

* **A keleti határon.** (Háborús dráma az Apollóban.) A nagy idők lehellete érzik ki abból az irodalmi nivón álló s pazar művészi gazdagsággal előállított drámából, amelyet ma este mutatótt be az Apolló-színház. A Kelet-Porosországi német-orosz harcok történelmi eseményeit dolgozta fel a zseniális szerző ügyesen megkomponált darabjában. Az orosz járőrök összeütköznek egy németpatroulival. Eltűnően s idegizgatóan van beállítva ez a jelenet. Hasonlóan izgalmas háborús momentumok egymást követik a grandiózus háborús drámában, amelynek váras eseményeit a szerző romantikája teszi színesebbé s változatosabbá. Ez a háborús dráma a legaktualisabb eseménye a mozis világának. Az Apolló-színház a berlini, bécsi és budapesti mozikkal egyidőben szereztte meg a klasszikus filmet, amelyet ma szurdán mutat be. A szurdai műsor másik kiemelkedő slágere: A segédmérnök című lebilincselő amerikai dráma, amely az amerikai képek tisztia levegőjét hozza elénk. Az aktuális háborús felvételek állandó műsorszámait az Apollónak.

* **Psylander sláger az Urániában.** A nagy dán színész újra megjelenik előttünk, hogy csodás művészetével elűszék előttünk egy szépségeiben bővelkedő drámát. A kép címe A görkisaszony, mely Psylandernek egyik legjobb alakítása és amely méltán megérdemli azt a nagy érdeklődést, mellyel mindenütt, ahol bemutatásra került, fogadták. — **Telbisz Károly temetése az Urániában.** Temesvár város nagy nevéű polgármesterének temetéséről Temesvár városa sikerült felvétel készített, melyet a közeli törvényhatóságoknak küld el, bemutatás végett. — **Leonard háborus karrikaturái az Urániában.** A mai szenzációs műsor keretében két kiváló karrikaturát mutat be a színház. Az egyik az U. 9. által elsüllyesztett angol hajókról készült, a másik pedig, a híres versnek: Jeder Schuss, ein Russ, jeder Stoss, ein Franzos, jeder Tritt ein Brit, jeder Klapps ein Japs, kiválóan sikerült rajza.

* **Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel Izsó** 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

H I R E K.

— **A tifusz ellenszerét feltalálták.** Lionból jelentik: Egy vegyész feltalálta a tifusz ellenszeré A kísérletek igazolták a találmány t. komolyságát. A tudományos világ óriási szenzációként ödvözi a felfedezést.

— **Román püspök Tisza István gróf akciójáról.** A Keleti Értesítőnek Hosszu Vazul szamosujvári püspök nyilatkozik a román kérdésben. Ő is csatlakozik Metianu érsek nyilatkozatához, örömmel olvasta a miniszterelnök elismerő szavait. Elégtétel ez a románoknak. Tisza István gróf csak általánosságban jöved meg. Amit azonban konstatálni lehet, a következő: Amit a levél mond, az elismerése annak, hogy a legutóbbi eszmecsorék alkalmazásával kilátásba helyezett intézkedések nem voltak elegendők és az állam egységének, alkotmányának megingatása nélkül lehet tovább menni. Ennyinek konstatalhatása is jelentékeny lépés a végleges megoldás felé. Jjobb jövőnek alapos reményét hordja tehát magában a miniszterelnök nyilatkozata és ennek meg kell hogy legyen az eredménye. A jobb jövőt alkalmas megerősíteni a miniszterelnök személye, akit a püspök támogatni kész.

— **Hősi halál.** Egy Aradon széles körben ismert, szimpatikus fiatal hánvt. fia, Németh József, magyar államvasuti főfelügyelő fia, Németh Gyula, a beszercei 32. gyalogezred főhadnagya ontotta vérért a hazáért már szeptember 8-ikán, amiről a szülőkhöz csak most jött értesítés. Szeptember óta nem hallották az aggó szülők semmit sem fiukról, kerestették mindent, de pozitívet nem mondhatott senki, míg most végre az ezredsegédtiszt levelet írt Némethkéhez, amelyben elmondja, hogy szeptember 8-ikán, a Pogorzeleskónál vívott csatában a főhadnagy látesővel kémlelte az ellenséges állásokat és eközben érte homlokán a golyó, amely kioltotta nemes életét. A hősi halált halt főhadnagy huszonkilenc éves volt. Az utközét után maradt eltemeték.

— **A halálra ítélték újabb fővárosi ügyosa.** Ma folytatta az aradi esküdőtörőség Kurpás György és Cson Anna gyilkossági büntetőrek tárgyalását. Ma az aszerült halálra ítélték, aki szintén tagadja, hogy része lenne a gyilkosságban és elmondja, hogy az állatokkal jó viszonyban volt, semmi oka sem lehetett tehát, hogy eltegye őket láb alól. A másodikendű vádlottnak — akit Nagy Sándor dr. véd — kihallgatása után felolvasták a nagyváradi orvosszakértők és az országos vegyvizsgáló állomás véleményét, amely szerint a hullasmaradékokban arzéntartalmu mérget találtak, a vádlottnak pedig szabad elhatározási és akaratú képességgel bírnak. Több tanút hallgattak ki ezután, a községi tanító és pedagógus azt vallották, hogy Kurpás ideges volt és gyanúsan viselkedett, a mikor a halálesetet bejelentette. A tárgyalást holnap folytatják.

— **Az iparos tanonc-iskola ács kézműves tanfolyamában a tanítás** november hó 16-án kezdődik meg. A tanonc-iskola igazgatósága ez uton hívja fel az építő iparosokat, hogy tanulóikat a tanítás megkezdéséig irassák be. A tanítást hetenkint hétfőn, szerdán, pénteken délután 5 órakor és vasárnap délelőtt 9 órakor tartjuk meg a Kossuth-utcai iskolában. Az építőiparosoknak minden osztályában megkezdődik a tanítás. — Az igazgatóság.

— **A szilvakereskedelem szabályozása Boszniában.** Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ezuton hozza az érdekeltek tudomására, hogy a bosnyák országos kormány által az ottani szilva és szilvaizkereskedelem szabályozása tárgyában kiadott rendelet a kamarai irodában megtekinthető.

Jegyezzünk hadikölcshőnt!

— Halálozás. Mezőbándon november másodikán elhunyt esikszentmihályi Sándor Pál nagybirtokos, Sándor János belügyminister unokatestvére. Halálát öccse Sándor Péter, Bauer Károly keresk. tanácsos veje gyászolja.

— Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak műhely munkásaiból alakult „Szárnyaskerek Dalkör,” amely dalkörnek Fábry Sándor dr. vezérigazgató a védnöke, a mai napon értekezletet tartott, amely értekezleten megemlékezett a hadba vonult elnökről, Bakonyi Kálmán műhely mérnökről, aki mint zászlós védi a hazát. Abból az alkalomból, hogy ő Felsőge őt a haretéren tanusított bátorságáért ezüst vitésségi éremmel tüntette ki, a dalkör itthon maradtott tagjai nagy lelkesedéssel ennek emlékeül 100 koronát küld a „Magy. kir. honvédelmi Miniszterium Hadszegélyző” hivatalához, a haretéren küzdő vérsink „Karácsony-est” költségeire. — Továbbá mint magyar munkásokhoz illik; ők is meghallották a haza hívó szövegét és 1500 koronáért hadikölesön kötvényeket vásárolnak.

— Pénzadományok az aradi Vörös Keresztnek. Ujabbán a következő pénzadományok érkeztek az aradi Vörös Keresztnek Vásárhelyi Janka elnök kezéhez: Hogedius László ravatalára szánt koszorú megváltásaként: Az Acsev. igazgatósága 50 kor. Mezey Andorné 20 kor. Szathmáry Jánosné ravatalára szánt koszorú megváltásaként: dr. Issekutz Lászlóné 20 kor. Hadi Antal 10 kor. Koromzay Frigyes 20 kor. Fábry Sándor dr. 25 kor. Továbbá Szeberényi Jánosné 5 kor. Szeberényi János 10 kor. Herbszt Jenő 15 kor. Nagy Irma 10 kor. Fogassy Gyuláné 10 kor. Sponner Adolf 10 kor. Herbstein Cecília 20 koronát küldött halottak-napi koszorú megváltásaként. Egyéb adományok: az aradi vízművek sárgonoksgának tisztviselői és személyzete Szathmáry Károly emlékeztére 15 kor. Német Nándorné 10 kor. az aradi Verseny Egylet 100 kor. Érczy Oszkár 20 kor. M. A. Pécska 20 kor. Lenkey Ferenc 10 kor. Marossy Pál 10 kor. Weiss Lajos 5 korona, mely adományokért ezúton mond hálás köszönetet Vásárhelyi Janka elnöknek.

— Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe: Nyomtatványokat a rendkívül állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A leggyorsabbtól a legbizalmasabbig mindennemű nyomdal és könyvkötéssel munkát vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda Részvénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasutak palotájában.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1914. évi november 11-én

A) Bérlet. B) Bérlet.

A cigányprimás.

Operette 3 felvonásban.

Kedvete este 7/8 órákor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

A Kisjenői Főhercegi Uradalom tisztikara szomorodott szívvel jelenti, hogy feledhetetlen derék tagja

MONI ANDOR,

tart. hadnagy

október 14-én a felszíni ütközetben hősi halált halt.

Minden tekintetben kiváló jó tisztviselőt és hűséges bajtársat veszítettünk bene.

Áldás és béke lebegjen haló porai felett!

6885

Évszázadok óta ismert

segítő gyógyító lényező
Karlbad, Marienbad,
Franszbadi stb.
Karaknál; mindig
lényezesen bevált.

9891

* Az ezen rovat alatti közzétettéket nem vállalunk felelősséget.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1914. szeptember 10-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel 8:20
Személyvonat délelőtt 11:42
Személyvonat este 9:59
Személyvonat reggel 5:00

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsvonat délben 1:25
Személyvonat este 7:25
Személyvonat reggel 5:45
Személyvonat délben 12:30

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30
Személyvonat délben 1:35

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 6:59
Személyvonat délután 3:31
Személyvonat reggel 5:57
Személyvonat este 9:08

Békéscsabáról Nagyváradra ind.:
Személyvonat reggel 6:40
Személyvonat délben 1:34
Személyvonat délután 5:56
Személyvonat reggel 4:35

Nagyváradról Békéscsabára ind.:
Személyvonat reggel 6:00
Személyvonat délelőtt 10:10
Személyvonat délután 4:40
Személyvonat este 7:52

Költözők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt. kedvező feltételek mellett szerel és szállít

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

A szépségápolás titka a használandó széplítő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőese
Rozsnyay Serail krémje.

Minőkettő kipróbált jó hatásu készítmény. 1 tégey kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégey krém 1 korona

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatásu.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgörös, a lép-fene, a difteria a hagymás stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körnök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezűnket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknök, tanítóknök, tanároknök, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyészeti gyára ARAD.
Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

KNAPP SÁNDOR

kelempfestő, vegytisztító és fehérnemű-gőzmosó Intézete, ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi Irodát: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán, (A főpostával szemben.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölk.

Modern ruhafestés legújabb újszerűségekre, mintá után. — Ruhatisztítás végig, száraz uton. — Továbbá csipke és szövet-függöny, szörme, szőnyeg, butor-szövet, kézimunkák, kezyők stb. stb. tisztítása és festése. — Több évi külföldi gyakorlat.

4679

797—1914. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1915. évben szükséges irodaszerek szállítása iránt folyó év november hó 16-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikiáltási ár: kiutatisás szerint.

Bánatpénzül letendő 200 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapírral.

Az arlejtésen részt venni csak irásbeli ajánlatokkal lehet.

Az irásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek, valamint a szükségleti kiutatisás a gazdasági tanácsnok urnál az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1914. évi november hó 9-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Gyakorlott, hadmentes, főképen nőien

vasesztergályosok, tűzikovácsok, tűzilakosok, finom és durva nyújtókovácsok

azonnal alkalmazást nyernek jó fizetéssel

acélöntő gyárban Kapfenberg Steiermark.

Ajánlatokat közvetlen a cég igazgatóságához

Gebr. Böhler & Co. A. G. Kapfenberg (Steiermark) intézendők.

12780—1914. Ahsz.

Hirdetmény

a házbérjövédlem bevallása tárgyában.

A házbéradó az 1915. évre való érvényesüléssel kivételül lévén, az ezen kivétel alapján szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a m. kir. pénzügyminisztérium 1914. évi 10100. szám alatt kiadott rendeletével az 1914. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házbéradóról szóló 1909. évi VI. t. cz. 46. §-a értelmében a bevallás annak a községnek előjáróságánál történik, amelynek területén a ház fekszik.

A házbérjövédlem bevallására kötelezve van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonszövetség esetén az összes tényleges birtokosok;

b) a házközösségnél annak feje;

c) nem önjogi, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Ha a közös tényleges birtokosok közül csak egy ad vallomást, utóbbi az összes tényleges birtokosok meghatalmazottjának tekintendő.

A ház tényleges birtokosa (tulajdonos vagy hasznélvező), illetve a törvényes képviselő, a házbérvallomási ívet meghatalmazott által is kiállíthatja, ennek eljárásáért azonban a meghatalmazó anyagilag felelős. A bélyegmentes meghatalmazás kívánatra felmutatandó.

Felhivatnak tehát a vallomáadásra kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki, s azt a községi előjáróságnál (városi adóhivatalnál) november hó 2-ikától kezdve legkésőbb november hó 30-ig nyujtsák be.

A bevallás tárgya: a házak évi nyers bérjövédleme. Nyers jövédlemnek tekintendő együttvéve mindaz, amit a bérlő a bériettárgy használatára fejében a bevallás időpontjában ellenértékül fizet, illetőleg teljesíteni tartozik.

Ide számítandók különösen:

1. a szoros értelemben vett lakbér;

2. a természetbeni szolgáltatások, a tulajdonos helyett fizetett kárbiztosítási díjak, állami helyhatósági s egyéb adók azoknak az összegeknek kivételével, melyeket a bérlő községi adó fejében házbérfillérek elnevezése alatt, vagy más községi lakásadó címen fizet, ha a bérbeadó ezeket az összegeket elkülönítve mutatja ki, vagy bérvallomásában oda nyilatkozik, hogy a mellékjárulékaival együtt bevallott nyers jövédlemben a házbérfillérek már befoglaltatának;

3. azok az összegek, melyeket bérbeadónak a bérlő háztartása keretében vízvezeték, éjjeli világítás, szemétkihordás és más llynemű mellékköltségek címen fizet, ide nem értve a ház gondozásával megbízott egyénnek a bérlők részéről külön fizetett, akár előre meghatározott járandóságokat, továbbá a lakás világításáért és fűtéséért külön megállapított összegeket, végül a bérlő, mint üzlettulajdonos által üzlete céljaira felhasznált víz után fizetett vízvezetési díjakat.

Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, abban az esetben:

a) ha a megállapított adóalap 1000 Kt nem halad meg, a kivétel során megállapított házbéradónak 1%-át, illetőleg ha a részére szabályszerűen kézbesített és a vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől

számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 4%-át fizeti pótlék fejében;

b) ha pedig a megállapított adóalap 1000 Kt meghalad, a kivétel során megállapított házbéradónak 5%-át, illetőleg ha a részére szabályszerűen kézbesített és a vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, az adónak további 25%-át fizeti pótlék fejében. (Az 1909. évi VI. t. cz. 46. §-a, illetőleg az 1912. évi LIII. t. cz. 89. §-a.)

Ha a vallomáadásra kötelezett a vallomási ívet a bérösszegnek beírása előtt iratja alá bérlőjével, annyiszor büntetendő 5—200 K-ig terjedő rendbirsággal, ahány bérlőjénél ezt elkövette. Hasonló rendbírás alá esik a bérlő is, ha a vallomási ív aláírását elfogadható ok nélkül megtagadja. (1909. évi VI. t. cz. 59. §-a.)

Bíróilag büntetendő, vagyis jövédéki büntető eljárás alá eső kihágást követ el a tényleges birtokos vagy annak törvényes képviselője ha a házbérjövédlemre vonatkozó vallomási ívben adóköteles jövédelmet szándékosan elhallgat, vagy abban tudva, valótlan vagy szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megrövidítésére alkalmas. Ha ennek a kihágásnak elkövetésében a bérlő is szándékosan részt vesz, ez a tettessel egyenlően büntetendő.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomáadásra kötelezettek a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett.

Ha vallomás adására kötelezett a vallomási ívet kiállítani nem tudná vagy hadba vonulása folytán ezt nem tehetné, a községi vagy városi községek (jegyzők, városi adóhivatalok) kötelesek a vallomási ív kiállításánál hivatalból díjtalanul segédkezni, illetőleg a toliba mondott vallomás aladján a vallomási ívet a fél nevében kitölteni s ennek megtörténtét hivatalból igazolni. Ugyanezt az eljárást kell követni abban az esetben ha a bérlők a vallomási ívet szabályszerűen kiállítják, de a hadba vonult vallomáadásra kötelezett fél azt alá nem írhatja.

A segédkezésnek megtagadása — a községek kezeléséről szóló 1909. évi XI. t. cz. 102 §-a (1913 évi 50 000. sz. hiv. összeállítás 197 §. a. pontja) értelmében — minden egyes esetben 5—50 Koronáig terjedhető bírsággal büntetendők.

Kelt Arad, 1914. évi november hó 2.

Arad szab. kir. város adóhivatal.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekedeznek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.

Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő a „Melogen“. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplkőr. 171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ara 1/3 literes üvegnök utasítással 3 kor.

Szörvesztő Depilator. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél Hajós Arpád gyógyszer-tárában

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapítottatott 1886. évében az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
 2. Jelige alatt.
 3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

ALKALMAZÁST KERES.

Gimnáziumi érettségivel és irodalmi gyakorlattal bíró hadvezéres fiatal ember állást keres. Nevelőnek is elmegy. „Érettségi-aktát” jeligére a kiadóhivatalba.
5571

Deutsches Fräulein

mit Jahreszeugnissen wünscht Stelle zu 1-2 grösseren Knaben Adresse in der Administration. 5578

ALKALMAZÁST NYER.

Egy vidéki gőzfűrészhely keresetük egy középiskolát végzett jóírású fiatal ember. Ajánlatukat „Gőzfűrész Honetó” Arad, postaióok 58. 5568

Deák Ferencz-utca 9.

I. em. jobbra, bejáró főzőné keresetük. 5541

Könyvügynökök

és ügynökök azonnal felvétetnek, Krausz Paulin könyvkereskedésében Színházépület. 5584

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó lakás.

Ferdinánd u. 1. sz. alatt 6 nagyszobás ujonnan átalakított I. emeleti és 5 nagyszobás földszinti lakás fürdőszoba és mellékhelyiségekkel minden órában kiadó. 5493

INGATLAN.

Eladó magánház,

melyre emelet, az egész épület alá pince húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5569

Arad sz. kir. város rendőri büntető bírósága.

63—1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

O császári és apostoli királyi felségének legfelsőbb kegyelme a katonai vagy népfelkelői tényleges szolgálatukat hiven teljesített egyénekre vonatkozó rendőri büntető bírósági kihágásokat illetőleg.

O császári és apostoli királyi felsége a magyar honvédelmi, földmívelésügyi és kereskedelme-

ügyi miniszter urak nevében is a m. kir. belügyminiszter ur által tett előterjesztésre 1914. évi október hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy mindazon egyének ellen, akik a most folyó háboruban a közös véderőnél, a honvédségnél, vagy a népfelkelésnél szolgálati kötelezettségüket hiven teljesítették, az 1914. évi szeptember hó 20. napja előtt előkövetett a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntető bíróságok hatáskörébe tartozó kihágások miatt indított, vagy indítható rendőri büntető eljárás mellőztetésük; a jogerős ítélettel kiszabott és még végre nem hajtott büntetéseket pedig kegyelemből elengedni méltóztatott.

Nem terjed ki a kegyelem az oly események miatt indított vagy indítható rendőri büntető eljárásra, amelyekben 1. a cselekmény éppen a hadi állapotra való tekintettel minősül kihágássá, 2. amelyben a cselekmény a hadviselés érdekelt sértő kihágást képez, ideszámítva a véderőről szóló 1912. XXX. tc. 63., 64. és 78. §-ában meghatározott, valamint a népfelkelés némi csoportjának jelentkezési kötelezettségéről szóló 1893. XXXVII. tc.-be ütköző kihágásokat is, kivéve, ha az illetők jelentkezési, állítási vagy törvényes szolgálati kötelezettségüknek 1914. évi szeptember hó 20. ig eleget tettek.

Arad, 1914. november hó 1-én.

Arad, 1914. november hó 1-én.

Dr. Grunácz László, s. k.

rendőrkapitány, r. b. bíró.

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Saincz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlj:

költözködők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket is minden szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos esillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

26046—1914.

Hirdetmény.

Közírré tesszük, hogy azon ifjak, akik az 1894. és 1895. években születettek, jelenleg a főgimnázium, főreáliskola vagy azokkal egyenrangú középiskolák utolsó vagy utolsóelőtti évfolyamába vannak beiratkozva és a „feltételes” egyéves önkéntesi kedvezményt elnyerni óhajtják, az erre vonatkozólag kiadott 17189—elnk. B—1914. számú honvédelmi miniszteri rendelet az aradvárosi katonaiügyi osztálynál megtekinthetik.

Arad, 1914. október 30.

A városi tanács.

Védekezés a kolera ellen!

Hathatos bacillusölő és deszinficiáló szer: istállók, szemétdombok és egyéb félreeső helyek részére. —
Ara: 1 kgrm 60 fillér.

Kapható:

**Wajdits György
„TURUL”
gyógyszertárában
Arad (Karolina-u. és Ferenc-tér sarok.)**

796—1914. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1915-ben szükséges cement és mész áruk szállítása iránt folyó év november hó 16-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: Portland cement 100 kgrm. 4 korona 50 fillér. Rómán cement 100 kgrm. 4 kor. 20 fillér. Kőmentes mész 100 kgrm. 3 korona 19 fillér.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokkal.

Az árlejtésen részt venni csak irásbeli ajánlatokkal lehet.

Az irásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be és csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy

az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1914. évi november hó 9-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Arad-hegyaljai h. é. mot. vasut.

Menetrend.

Aradról—Gyórok—Pankota felé:

4. sz.	Szemv. reggel	5.30
6. sz.	Szemv. reggel	7.40
8. sz.	Szemv. d. e.	10.35
10. sz.	Szemv. d. u.	12.40
12. sz.	Szemv. d. u.	2.40
14. sz.	Szemv. d. u.	5.00
16. sz.	Szemv. este	6.30

Pankotáról—Gyórok—Arad felé:

3. sz.	Szemv. reggel	5.27
5. sz.	Szemv. reggel	7.32
7. sz.	Szemv. d. e.	9.30
9. sz.	Szemv. d. u.	2.30
11. sz.	Szemv. d. u.	2.42
13. sz.	Szemv. d. u.	4.55

Gyórokról—Máriaradna felé:

102. sz.	Szemv. reggel	4.50
104. sz.	Szemv. reggel	6.35
106. sz.	Szemv. reggel	8.45
108. sz.	Szemv. d. e.	1.40
110. sz.	Szemv. d. u.	1.50
112. sz.	Szemv. d. u.	3.50
114. sz.	Szemv. este	6.05

Máriaradnáról—Gyórok felé:

103. sz.	Szemv. reggel	6.45
105. sz.	Szemv. reggel	7.55
107. sz.	Szemv. d. e.	10.50
109. sz.	Szemv. d. u.	12.55
111. sz.	Szemv. d. u.	2.55
113. sz.	Szemv. d. u.	5.10
115. sz.	Szemv. este	7.05

Köhögés, rekedtség és elnyájkásodás

ellen megbízható és legjobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájuveget deszinficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

A mértéktelen dohányzás- szenvedély

legbiztosabb, leggyógyaságesebb és legkellemesebb ellenszere a

Menthol-cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú időre elég: 1 korona.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül így szer, a világhírű „Tegerit” korpát-kenőcs.

Ára egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)